

**ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

**Informacja nt.
Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania
Odporności (KPO)**

Rzeszów, 19 kwiecień 2021 r.

Spis treści

I. Krajowy Plan Odbudowy – informacje wstępne	3
II. Zarys przebiegu prac nad KPO.....	5
III. Projekt KPO – z dnia 26 lutego 2021 r.....	8
IV. Konsultacje społeczne projektu KPO	31
V. Projekty województwa podkarpackiego – wstępna identyfikacja w projekcie KPO	32
VI. Uwagi zgłoszone przez województwo podkarpackie do projektu KPO	34

I. Krajowy Plan Odbudowy – informacje wstępne

Pandemia COVID-19 wywołując kryzys o wymiarze gospodarczym i społecznym spowolniła pozytywną trajektorię rozwojową Polski i jej województw, a negatywne skutki pandemii dotknęły niemal wszystkie branże gospodarki. Panująca sytuacja epidemiczna osłabiła kondycję polskich przedsiębiorstw i zaburzyła powiązania gospodarcze krajowe oraz międzynarodowe.

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) to odpowiedź Unii Europejskiej na kryzys spowodowany pandemią, narzędzie umożliwiające przeciwdziałanie jej ekonomicznym i społecznym skutkom, a zarazem stwarzające warunki do budowania nowych podstaw dalszego, trwałego rozwoju. Budżet RRF to ponad 723,8 mld euro¹, który przeznaczony zostanie na pomoc państwom członkowskim. Polska jest czwartym co do wielkości beneficjentem tego programu, w ramach RRF może skorzystać w sumie z 58,1 mld euro w formie dotacji (23,9 mld euro) i pożyczek (34,2 mld euro). Przy czym 37 % środków KPO musi być skierowane na działania związane z klimatem, a 20 proc. - na transformację cyfrową.

Część grantowa RRF została podzielona na dwie części według klucza zaproponowanego przez Komisję Europejską (KE), który jest korzystny dla Polski:

I transza dotacji - do 2022 r. zostanie wydatkowanych 20,3 mld euro (kalkulacja w oparciu o dane historyczne wskaźników makroekonomicznych i populacyjnych w latach 2015-2019).

II transza dotacji - 3,6 mld euro (kalkulacja w oparciu o wskaźnik realnego PKB w latach 2020-2021 w stosunku do 2019 r.). Wysokość uruchomionych środków będzie uzależniona od wartości wskaźnika.

Wysokość pożyczki jest uzależniona od: 1) potrzeb inwestycyjnych, wynikających z planu odbudowy, 2) zamożności - do 6,8% DNB, 3) dostępności środków (pula na wszystkie państwa – 360 mld euro).

Podstawą do skorzystania przez kraj członkowski z tych funduszy jest Krajowy Plan Odbudowy, kompleksowy program reform i projektów strategicznych którego celem jest wzmocnienie odporności gospodarczej i społecznej, budowa potencjału gospodarki na przyszłość, a także zwiększenie spójności terytorialnej. Aby otrzymać środki bezzwrotne, państwa członkowskie powinny przedłożyć KPO najpóźniej do 30 kwietnia 2021 r. Propozycja KPO ma obejmować całą alokację dla państwa członkowskiego. Ocena w zakresie przyznania wsparcia oraz jego wysokości należeć będzie do KE, która w ciągu 2 miesięcy podejmie decyzję w sprawie ewentualnej akceptacji KPO oraz wysokości wsparcia dla państwa członkowskiego.

Przy konstruowaniu KPO państwa członkowskie powinny łączyć reformy i inwestycje w ramach jednego obszaru działania. Dla UE kluczowe obszary to: infrastruktura, transport, energia i środowisko, innowacje, cyfryzacja, zdrowie, społeczeństwo oraz spójność terytorialna. Plan musi również znacząco przyczyniać się do zielonej i cyfrowej transformacji oraz przestrzegać środowiskowej zasady *do no significant harm*.

Realizacja poszczególnych inwestycji ze środków RRF jest możliwa wyłącznie w przypadku, gdy wynika z wdrażania określonej reformy. W przypadku KPO reforma rozumiana jest jako

¹ W cenach bieżących. Źródło informacji: <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/czym-jest-kpo2>.

działanie lub proces wprowadzania zmian i ulepszeń o znaczącym wpływie i długotrwałych skutkach na funkcjonowanie rynku, struktury instytucji, administracji lub odpowiednich polityk publicznych. Kluczową rolę w programowaniu reform odgrywają właściwe Ministerstwa.

Przykładowo w obszarze zwiększania efektywności energetycznej reformy mogłyby obejmować zmiany przepisów dotyczących renowacji budynków, a inwestycje polegałyby na renowacji budynków publicznych lub stosowaniu zachęt do renowacji budynków mieszkalnych.

Plany odbudowy muszą być również odpowiadać na zalecenia określone przez KE dla danego kraju członkowskiego w kontekście europejskiego semestru, tzw. Country Specific Recommendations – CSRs. Dodatkowo, KPO musi wykazywać spójność z informacjami zawartymi w krajowych programach reform, w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu oraz ich aktualizacjach, w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a także w umowach partnerstwa i programach operacyjnych w ramach funduszy unijnych.

Do finansowania w ramach KPO mogą kwalifikować się działania (reformy/inwestycje) rozpoczęte po 1 lutego 2020 r. pod warunkiem, że realizują cele RRF. Okres realizacji wszystkich projektów w ramach KPO nie może jednak przekroczyć 31 lipca 2026 r. (płatności do końca grudnia 2026 r.). Istotna jest również gotowość przedsięwzięcia do realizacji oraz zgodność projektu z ramami czasowymi KPO tj. zakończenie inwestycji do lipca 2026 r.

Zalecenia Rady (CSRs) dla Polski z 2019:

- Zwiększenie efektywności wydatków publicznych;
- Zapewnienie adekwatnej wysokości przyszłych świadczeń emerytalnych i stabilności systemu emerytalnego (podwyższanie rzeczywistego wieku przejścia na emeryturę; reforma preferencyjnych systemów emerytalno-rentowych);
- Zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy (lepszy dostęp do opieki nad dziećmi i do opieki długoterminowej, działania na rzecz trwałych form zatrudnienia);
- Wspieranie wysokiej jakości edukacji i rozwijanie umiejętności (kształcenie dorosłych);
- Wzmocnienie innowacyjności gospodarki (wspieranie instytucji badawczych, lepsza współpraca instytutów - przedsiębiorstwa);
- Inwestycje (innowacje, transport, infrastruktura energetyczna i cyfrowa, czysta energia, opieka zdrowotna);
- Lepsza jakość regulacji (konsultacje społeczne i publiczne).

Zalecenia Rady (CSRs) dla Polski z 2020 – odpowiedź na kryzys COVID-19:

- Rozważna polityka budżetowa (zdolność obsługi zadłużenia, zwiększenie inwestycji);
- Poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia (usługi e-zdrowia);
- Poprawa elastycznych form organizacji pracy i pracy w zmniejszonym wymiarze czasu;
- Lepsze ukierunkowanie świadczeń społecznych;
- Podnoszenie umiejętności cyfrowych (przedsiębiorstwa, administracja);
- Zapewnienia przedsiębiorstwom dostępu do finansowania;
- Inwestycje wspierające odbudowę gospodarki (zielona i cyfrowa transformacja, infrastruktura cyfrowa, czyste i wydajne wytwarzanie oraz wykorzystanie energii, zrównoważony transport);
- Poprawa klimatu inwestycyjnego (niezależność sądów);

- Skuteczne konsultacje publiczne i zaangażowanie partnerów społecznych w proces kształtowania polityki.

Przygotowanie dokumentu KPO i jego komponentów koordynowane jest przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR) we współpracy z Ministerstwami, poprzez Grupę ds. koordynacji projektów KPO powołaną w ramach Międzyresortowego Zespołu do spraw Funduszy Unii Europejskiej.

II. Zarys przebiegu prac nad KPO

1. Informacje ogólne

Proces prac nad KPO przez MFIPR rozpoczął się w lipcu 2020 r. MFIPR zwróciło się do samorządów województw z zaproszeniem do aktywnego uczestnictwa w całym procesie przygotowania KPO. Współpraca regionów miała polegać z jednej strony na identyfikacji projektów na poziomie regionalnym, z drugiej na udziale w procesie weryfikacji i oceny oraz wypracowywania indykatywnej listy projektów, które będą mogły ubiegać się o finansowanie w ramach KPO, poprzez uczestnictwo w pracach powołanych przez MFIPR grup roboczych dla poszczególnych obszarów tematycznych tj. Energia i środowisko, Transport, Innowacje, Infrastruktura, Społeczeństwo, Cyfryzacja, Spójność terytorialna, Zdrowie. Województwo Podkarpackie aktywnie uczestniczyło w każdym z ww. etapów. W ramach prowadzonych konsultacji społecznych zidentyfikowano liczne projekty, które finalnie zostały wykorzystane przez MFIPR do stworzenia ram inwestycji w ramach KPO. Przedstawiciele regionu uczestniczyli w pracach większości grup roboczych, nie tylko jako reprezentanci województwa podkarpackiego ale także w imieniu wszystkich województw (Grupa robocza ds. Transportu). Posiedzenia grup odbywały się cyklicznie, w układzie cotygodniowym, w okresie sierpień-grudzień 2020 r. W pracach grup uczestniczyli przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, jak również eksperci zewnętrzeni.

W dniu 18 września br. Komitet Koordynacyjny ds. Polityki Rozwoju przyjął Matrycę KPO określaną jako Mapę Drogową KPO. Dokument ten był kluczowym narzędziem porządkowania projektów pod kątem celów społeczno-gospodarczych oraz podstawą przygotowania zakresu tematycznego KPO. Jego projekt był opiniowany przez samorządy wojewódzkie w tym przez województwo podkarpackie w szczególności pod kątem zakresu projektów województwa zgłoszonych do KPO oraz regionalnych potrzeb społeczno – gospodarczych.

Wraz z zatwierdzeniem Matrycy KPO i Kryteriów rozpoczęła się analiza fiszek projektów pod kątem spójności z celami KPO. Wstępny proces identyfikacji i oceny projektów zgłoszonych z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego – 1198 projektów (557 projektów regionalnych i 641 projektów krajowych) przeprowadziły grupy robocze. Etap został zakończony przez Grupę ds. koordynacji. Następnie poszczególne grupy robocze pracowały nad określeniem wiązek projektów oraz określeniem linii demarkacyjnej pomiędzy KPO a innymi źródłami finansowania. W związku z tym miała miejsce migracja fiszek pomiędzy grupami roboczymi. W wyniku prowadzonych prac zostało wyodrębnionych ponad 90 wiązek obejmujących projekty z obszarów innowacji, cyfryzacji, energii i środowiska, transportu, infrastruktury, zdrowia, społeczeństwa i spójności terytorialnej.

Na każdym z ww. etapów prac poprzez uczestnictwo w posiedzeniach Grup roboczych oraz prowadzonej korespondencji z MFIPR, Departament Rozwoju Regionalnego, jako

departament koordynujący, prowadził monitoring zaszeregowania fiszek zgłoszonych przez województwo do KPO do określonych wiązek tematycznych a także procesu ich migracji w obrębie grup tematycznych i wiązek. Informacje w przedmiotowym zakresie były sprawozdawane podczas posiedzeń Zarządu Województwa Podkarpackiego. Dodatkowo Departament Rozwoju Regionalnego zidentyfikował projekty/programy zgłaszane przez ministerstwa bądź instytucje centralne, które zawierają elementy dotyczące województwa oraz stanowią szansę na realizację regionalnych zamierzeń.

Zgodnie ze stanowiskiem MFiPR, włączenie projektów w wiązki tematyczne nie oznaczało przyznania środków na poszczególne projekty, gdyż zapotrzebowanie na środki znacząco przewyższało alokację na KPO. Utworzone w ten sposób wiązki projektów/programy zdaniem Ministerstwa miały stanowić ramy dla działań, które będą podejmowane w poszczególnych obszarach, a lista projektów do realizacji będzie zdefiniowana na późniejszym etapie. Ministerstwo wskazuje również, iż w przypadku wielu wiązek projektów/programów nabór będzie odbywał się w trybie konkursowym i wtedy też indywidualne projekty będą mogły ubiegać się o dofinansowanie.

Województwo podkarpackie w toku prac nad KPO podjęło się pełnienia funkcji promotora dwóch wiązek:

— *Rozwój infrastruktury dróg wojewódzkich w celu wzmocnienia potencjału gospodarczego, poprawy spójności komunikacyjnej, bezpieczeństwa drogowego i zdrowotnego oraz dostępności regionów, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko, a także zwiększania równości szans* – Fiszka projektu została opracowana przez Departament Rozwoju Regionalnego dla 165 projektów zgłoszonych przez 15 województw (projektów nie zgłosiło wyłącznie województwo łódzkie). Budżet całkowity Projektu wynosi 27,770 mld zł.

Projekt obejmuje zadania: budowa obwodnic miejscowości, budowa połączeń z siecią autostrad i dróg ekspresowych, budowa nowych dróg wojewódzkich, rozbudowa, przebudowa, modernizacja istniejących dróg wojewódzkich (w tym poprawa stanu technicznego, parametrów użytkowych, uzupełnienie wyposażenia m.in. montaż systemów ITS, zwiększenie liczby bezkolizyjnych przejazdów), budowa, rozbudowa i przebudowa dróg wojewódzkich w miastach na prawach powiatu.

— *Bezpieczeństwo publiczne na obszarach górskich – Fiszka obejmująca 8 projektów GOPR-u i jeden województwa podkarpackiego, została opracowana przez Departament Promocji, Turystyki i Współpracy Gospodarczej*. Budżet całkowity fiszki wynosi 240,319 mln zł.

Program przewiduje m.in.: budowę i modernizację obiektów GOPR, wprowadzenie systemowego rozwiązania w zakresie podnoszenia kompetencji ratowników górskich oraz zintegrowanego i spójnego systemu poszukiwania zaginionych, zakup nowoczesnego sprzętu, wyposażenia i oprogramowania dla GOPR (m.in. zestawów transportowych do działań ratowniczych wraz z niezbędnym wyposażeniem, mobilnych centrów dowodzenia, sprzętu służącego poprawie łączności podczas działań ratowniczych, sprzętu medycznego), utworzenie zintegrowanego i spójnego systemu działań z zakresu edukacji górskiej i profilaktyki dla turystów.

Przedstawiciele województwa poza powyższym aktywnie uczestniczyli również w spotkaniach roboczych z Ministerstwem odnośnie przebiegu prac w ramach KPO, które odbywały się poza posiedzeniami Grup roboczych. Spotkania dotyczyły m.in.: opiniowania procesu identyfikacji wiązek, współpracy w przygotowaniu charakterystyki reform przed spotkaniami technicznymi

z Komisją Europejską w obszarze Spójność terytorialna – wsparcie dla infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej.

Tematyka KPO podejmowana była również przez gremia w których województwo podkarpackie uczestniczy t.j.: Konwent Marszałków czy działający przy Związku Województw RP Zespół Ekspertki ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej poprzez opiniowanie stanowisk dotyczących KPO.

2. Projekty województwa podkarpackiego zgłoszone do KPO

W dniu 13 sierpnia 2020 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego zaakceptował wstępną listę 37 projektów do Krajowego Planu Odbudowy. Lista projektów zawierała fiszki przygotowane wg wzoru opracowanego przez MFIPR, zgodnie z którym projekty w niej zawarte zawierały się w następujących obszarach wsparcia: wzrost umiejętności pracowników; dalsze zwiększanie aktywności zawodowej; likwidacja przeszkód dla bardziej trwałych form zatrudnienia; lepsze ukierunkowanie świadczeń społecznych i zapewnienie dostępu do tych świadczeń osobom potrzebującym; poprawa funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej, w tym e-zdrowia; innowacyjność gospodarki; transformacja cyfrowa przedsiębiorstw i administracji; infrastruktura energetyczna, transportowa (kolej, miasta, rozwiązania alternatywne), infrastruktura gospodarki cyfrowej; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez obniżenie emisyjności wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej oraz zmniejszenie energochłonności; poprawa klimatu inwestycyjnego i regulacji gospodarczych; wsparcie dialogu społecznego; dbanie o zrównoważony rozwój regionalny. Zidentyfikowane projekty są istotne dla wzmacniania procesów regionalnej odnowy w wymiarze gospodarczym i społecznym.

Lista projektów została poddana konsultacjom społecznym, które trwały od 13 do 18 sierpnia 2020 r. poprzez zamieszczenie stosownej informacji na serwisach internetowych www.podkarpackie.pl oraz www.rpo.podkarpackie.pl.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji wpłynęło łącznie 145 uwag. W dniu 19 sierpnia 2020 r. Zarząd Województwa Podkarpackiego podjął uchwałę przyjmującą wstępną listę propozycji projektów z województwa podkarpackiego do KPO, która uwzględniała uwagi zgłoszone podczas przeprowadzonych konsultacji.

Pismem znak: RP–II.410.62.2020.AM z dnia 20 sierpnia 2020 r. do MFIPR zostało przekazanych 37 zidentyfikowanych projektów. W piśmie poza zgłoszonymi w formie stosownych fiszek projektami Zarząd Województwa Podkarpackiego przedstawił również pakiet propozycji działań, które zostały zidentyfikowane w efekcie konsultacji społecznych *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*, oraz wskazano projekty o wymiarze lokalnym i ponadlokalnym zgłaszane w procesie konsultacji społecznych. Zgodnie z rekomendacjami Zarządu Województwa projekty zostały przypisane do obszarów: transportu wraz z infrastrukturą dróg lokalnych, transportu publicznego, rewitalizacji, uzdrowisk, edukacji, ochrony zdrowia, gospodarki wodno-ściekowa i przekazane do włączenia ich do systemowych instrumentów wsparcia w skali kraju w ramach Krajowego Planu Odbudowy, uznając, że systemowe rozwiązania pozwolą na realizację zgłoszonych zadań.

Następnie pismem RP–II.410.62.2020.AM z dnia 26 sierpnia 2020 r. uzupełniono wstępną listę projektów o dodatkowe fiszki i przekazano komplet 56 fiszek obejmujący 37 ww. fiszek oraz 19 fiszek opracowanych na podstawie konsultacji społecznych. Dodatkowo wymieniono

również inicjatywy zgłoszone w konsultacjach społecznych w obszarze turystyki, kultury, usuwania skutków powodzi jako inicjatywy do utworzenia instrumentów systemowych na poziomie kraju.

W piśmie znak RP-II.410.62.2020.AM z dnia 31 sierpnia 2020 r., będącego uzupełnieniem wcześniejszego pisma, przekazano modyfikację fiszki dotyczącej projektu z obszaru turystyki i poprawy bezpieczeństwa w Bieszczadach.

Pismami: znak RR-I.043.146.2020.JS z dnia 10 września 2020 r. oraz znak RR-I.043.181.2020.EB z dnia 30 września br. Zarząd Województwa Podkarpackiego zgłosił dodatkowe 14 fiszek projektowych do KPO z obszaru m.in. transportu, gospodarki wodno-ściekowej, innowacji.

Łącznie do KPO Zarząd Województwa Podkarpackiego zgłosił **71 projektów/fiszek na łączną wartość 29 571 895 113,00 zł**. Lista wszystkich zgłoszonych projektów została przedstawiona w załączniku nr 1.

Projekty województwa podkarpackiego mają wymiar regionalny i dotyczą m.in. infrastruktury drogowej i kolejowej, transportu publicznego, ochrony zdrowia, sportu i kultury, ochrony środowiska i gospodarki wodno-ściekowej, rewitalizacji, turystyki, innowacyjnych sektorów, a także poprawy bezpieczeństwa.

Podkreślić należy, iż proces zgłaszania fiszek projektowych nie był zastrzeżony wyłącznie dla instytucji publicznych i samorządowych. Każdy zainteresowany, miał możliwość zgłoszenia projektu wpisującego się w założenia RRF, poprzez udostępniony cyfrowo formularz na stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/planodbudowy/zglos-pomysl> w terminie do 30 września 2020 r.

Na koniec 2020 r. MFiPR poinformowało o zakończeniu pierwszego etapu prac w ramach KPO, w tym spotkań technicznych z Komisją Europejską (KE). W podsumowaniu dialogu z KE wskazano, iż do wsparcia ze środków KPO nie kwalifikują się projekty dotyczące infrastruktury lotnisk i infrastruktury sportowej. Takie stanowisko zostało przedstawione również w odniesieniu do dróg krajowych i dróg wojewódzkich. W obszarze inwestycji na drogach możliwe, iż brane pod uwagę będą wyłącznie obwodnice. Inwestycje te będą musiały być jednak bardzo dobrze uzasadnione i wskazywać w jakim stopniu ograniczają negatywny wpływ na środowisko.

Na podstawie prowadzonych z KE dyskusji, MFiPR dokonał przesądzeń co do zasadności realizacji interwencji w kontekście dostępnych środków finansowych i przygotowano projekt dokumentu, który kolejno został poddany konsultacjom społecznym.

III. Projekt KPO – z dnia 26 lutego 2021 r.

1. Charakterystyka dokumentu

Projekt KPO został sporządzony przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w wyniku oceny sytuacji społeczno-gospodarczej spowodowanej wybuchem pandemii COVID-19, identyfikacji wyzwań związanych z odbudową i transformacją gospodarki polskiej i europejskiej w kierunku zwiększenia ich produktywności i odporności strukturalnej. Wskazane w nim reformy i inwestycje odpowiadają zarówno na bieżące potrzeby i problemy gospodarki narodowej, jak i na szeroką gamę wyzwań, które będą determinować potencjał i realny rozwój społeczno-gospodarczy Polski i UE w dłuższej perspektywie.

Jako horyzontalny cel KPO wskazano wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej kraju.

Dokument zawiera reformy i inwestycje koncentrujące się na sześciu filarach RRF tj. 1) zielona transformacja, 2) transformacja cyfrowa, 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, 4) spójność społeczna i terytorialna, 5) zdrowie i odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna, 6) rozwiązania dla przyszłych pokoleń, w tym edukacja i umiejętności.

Na podstawie filarów zostały opracowane wyzwania rozwojowe dla Polski:

1. Wyższa produktywność gospodarki oraz zachowanie zdolności do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy w warunkach transformującej się gospodarki.
2. Transformacja kluczowych sektorów gospodarki do modelu niskoemisyjnego, przy wykorzystaniu szans rozwoju w obszarze zielonych technologii, jak również efektywna adaptacja najbardziej zagrożonych obszarów i sektorów do zmian klimatu.
3. Zapewnienie rozwoju infrastruktury łączności cyfrowej oraz rozwiązań w zakresie e-usług, wykorzystanie potencjału technologii przełomowych, cyfrowej edukacji, wzrostu kompetencji cyfrowych społeczeństwa, a także cyberbezpieczeństwa.
4. Wyższa jakość i lepszy dostęp do usług zdrowotnych oraz wzmocnienie możliwości szybkiego reagowania systemu ochrony zdrowia na zagrożenia epidemiczne.
5. Rozwój zrównoważonego transportu służącego konkurencyjnej gospodarce i inteligentnej mobilności.
6. Wyzwanie o charakterze horyzontalnym: Włączenie w procesy rozwojowe i transformacyjne kraju terytoriów, które mają niską odporność na zjawiska kryzysowe oraz w niewystarczającym stopniu korzystają z postępu, jaki zachodzi w gospodarce krajowej, a także wsparcie ich odbudowy po pandemii.

Do osiągnięcia celów KPO przyczyni się realizacja pięciu komponentów oraz zaprojektowanych działań (w odniesieniu do dotacji):

- A. Odporność i konkurencyjność gospodarki – alokacja dotacji 4,133 mld euro -17,3%
- B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności – alokacja dotacji 6,347 mld euro - 26,6%
- C. Transformacja cyfrowa – alokacja dotacji 3,034 mld euro -12,7%
- D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia – alokacja dotacji 4,262 mld euro -17,9%
- E. Zielona, inteligentna mobilność – alokacja dotacji 6,074 mld euro - 25,5%.

Najwięcej środków przeznaczonych jest na komponent B – Zielona energia i zmniejszenie energochłonności – 6,347 mld euro oraz komponent E – Zielona, inteligentna mobilność – 6,074 mld euro.

W układzie sześciu filarów najwięcej środków przeznaczono na filar pierwszy dot. zielonej transformacji.

2. Struktura Krajowego Planu Odbudowy

Budowa części kierunkowej dokumentu:

- a. Komponent
 - aa. Reforma
 - aaa. Inwestycja.

1. Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”

Obszar/zakres polityki: innowacyjność, przemysł, przedsiębiorczość, edukacja, rynek pracy, cyfryzacja

Cel: Zapewnienie odporności gospodarki na kryzysy oraz tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy

Reformy:

A1.1. Stabilne warunki do inwestowania – Cel reformy: Wypracowanie reformy planowania przestrzennego oraz wdrożenie jej podstawowych założeń. Odbudowa oraz zwiększenie długotrwałej odporności na zjawiska kryzysowe przedsiębiorstw, w szczególności funkcjonujących na obszarach uwarunkowanych przyrodniczo lub o niezdywersyfikowanym profilu gospodarczym.

A2.1. Transformacja strukturalna w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki – Przemysł 4.0, GOZ – Cel reformy: Wzmocnienie popytu na wiedzę i innowacje oraz efektywnego ich wdrażania w przedsiębiorstwach, w szczególności w sektorach istotnych dla innowacyjności polskiej gospodarki (zielona i cyfrowa gospodarka, bezzałogowe statki powietrzne).

A2.2. Wzmocnienie potencjału sektora nauki do współpracy z przedsiębiorstwami oraz usprawnienie transferu wiedzy i innowacji do gospodarki – Cel reformy: Zapewnienie efektywnego transferu wiedzy i innowacji do gospodarki.

A3.1. Kadry dla nowoczesnej gospodarki – Cel reformy: Przygotowanie kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki oraz funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych.

A4.1. Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy – Cel reformy: Zwiększenie potencjału instytucji rynku pracy, w tym publicznych służb zatrudnienia na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

Cel szczegółowy komponentu	Reformy	Inwestycje	Dotacja [mln EURO]
A1. Ograniczenie wpływu COVID-19 i skutków spowodowanego przez niego kryzysu na przedsiębiorstwa	A1.1. Stabilne warunki do inwestowania	A1.1.1. Wsparcie inwestycji w przedsiębiorstwach	300,0
		A1.1.2. Wsparcie wykorzystania "zielonych" rozwiązań w przedsiębiorstwach	400,0
		A1.1.3. Inwestycje związane ze skracaniem łańcucha dostaw w przetwórstwie rolno-spożywczym	500,0
		A1.1.4. Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Polsce	350,0
		A1.1.5. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego	200,0
A2. Rozwój narodowego systemu innowacji: wzmocnienie koordynacji, stymulowanie potencjału innowacyjnego oraz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i organizacjami badawczymi, w tym w	A2.1. Transformacja strukturalna w obszarach kluczowych dla rozwoju polskiej gospodarki – Przemysł 4.0, GOZ	A2.1.1. Duże projekty innowacyjne	450,0
		A2.1.2. Technologie i innowacje środowiskowe, w tym GOZ	162,0
		A2.1.3. Innowacyjne rozwiązania w kulturze (przemysły kreatywne)	95,0
		A2.1.4. Mobilność bezzałogowa (Bezzałogowe statki powietrzne)	164,0
	A2.2. Wzmocnienie potencjału sektora nauki do współpracy z przedsiębiorstwami	A2.2.1. Program wsparcia rozwoju nowych technologii na potrzeby gospodarki	350,0
		A2.2.2. Budowa potencjału w sektorze żywnościowym	97,0

zakresie technologii środowiskowych	oraz usprawnienie transferu wiedzy i innowacji do gospodarki		
A3. Doskonalenie systemu edukacji oraz mechanizmów uczenia się przez całe życie w kierunku lepszego dopasowania do potrzeb nowoczesnej gospodarki	A3.1. Kadry dla nowoczesnej gospodarki	A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie	543,0
		A3.1.2. Doposażenie pracowników/przedsiębiorstw umożliwiające prace zdalną	44,0
A4. Zwiększenie dopasowania strukturalnego, efektywności i odporności kryzysowej rynku pracy	A4.1. Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy	A4.1.1. Inwestycje wspierające reformę instytucji rynku pracy oraz rozwój ekonomii społecznej	97,0
		A4.1.2. Poprawa dostępu do instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	381,0

Inwestycje:

— A1.1.1. Wsparcie inwestycji w przedsiębiorstwach

Charakterystyka: Udzielanie wsparcia dla przedsiębiorstw, w tym w szczególności dla MŚP z sektorów, które najbardziej ucierpiały w wyniku kryzysu COVID-19 (hotelarstwo, turystyka, kultura, lecznictwo uzdrowiskowe). Działania inwestycyjne będą polegać na dostosowaniu działalności do warunków związanych z obostrzeniami wynikającymi z pandemii poprzez nowe sposoby dostarczania usług, przeprofilowanie działalności lub też jej dywersyfikację. Obejmą przede wszystkim inwestycje w bazę produkcyjną oraz kwalifikacje pracowników, mające na celu zmianę profilu działalności.

Wdrażanie: Projektodawca nie określił trybu wsparcia. Z uwagi na charakter wsparcia, prawdopodobnie będzie to tryb konkursowy.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii oraz Polska Organizacja Turystyczna.

Populacja docelowa: przedsiębiorstwa (w szczególności MŚP), instytucje kultury, pracownicy.

Koszt: 300 mln euro

— A1.1.2. Wsparcie wykorzystania "zielonych" rozwiązań w przedsiębiorstwach

Charakterystyka: Wspierane będą działania inwestycyjne dotyczące zakupu maszyn/urządzeń/ technologii, umożliwiających wprowadzenie rozwiązań „zielonych” w działalności przedsiębiorstw przyczyniających się do obniżenia emisyjności gospodarki.

Wdrażanie: Wsparcie będzie realizowane przez fundusz transformacji niskoemisyjnej przedsiębiorstw w formule konkursowej.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.

Populacja docelowa: przedsiębiorstwa, w szczególności MŚP.

Koszt: 400 mln euro

— A1.1.3. Inwestycje związane ze skracaniem łańcucha dostaw w przetwórstwie rolno-spożywczym

Charakterystyka: Inwestycja obejmować będzie: tworzenie lub rozwój sieci centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych na poziomie regionów lub na poziomie lokalnym; rozwój rolno-spożywczych rynków hurtowych; wsparcie inwestycji MŚP sektora rolno-spożywczego w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym i ochrony środowiska, w tym zagospodarowania odpadów żywnościowych; wsparcie inwestycji MŚP dotyczących sektora przetwórstwa i wprowadzania do obrotu produktów sektora rolno-spożywczego, zakupu maszyn i urządzeń do produkcji, technologii, środków transportu oraz rozbudowy infrastruktury zakładów; wsparcie inwestycyjne w zakresie wykorzystania surowców białkowych niemodyfikowanych genetycznie do produkcji pasz (bez GMO).

Wdrażanie: Otwarte nabory wyłaniające beneficjentów w każdej z grup/populacji docelowych. Wsparcie inwestycji będzie miało formę refundacji poniesionych kosztów oraz zaliczek na poczet prefinansowania inwestycji.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencja Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)

Populacja docelowa: MŚP, centra przechowalniczo-dystrybucyjne, rolno-spożywcze rynki hurtowe, w tym z udziałem Skarbu Państwa lub JST.

Koszt: 500 mln euro

— A1.1.4. Przygotowanie terenów inwestycyjnych w Polsce

Charakterystyka: kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie i wykup gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych) doprowadzenie niezbędnej infrastruktury oraz budowa powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe.

Wdrażanie: dedykowane konkursy/nabory.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.

Populacja docelowa: jednostki samorządu terytorialnego, zarządzający obszarami (specjalne strefy ekonomiczne), przedsiębiorcy.

Koszt: 350 mln euro

— A1.1.5. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego

Charakterystyka: Inwestycja polega na udzieleniu wsparcia dla gmin (beneficjentów) poprzez sfinansowanie sporządzenia: strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych w plany zabudowy i zintegrowane programy inwestycyjne. Przewiduje się potrzebę opracowania nowych strategii rozwoju dla połowy gmin oraz 500 gminnych programów rewitalizacji, sfinansowanie studiów podyplomowych z zakresu planowania przestrzennego dla około 960 osób.

Wdrażanie: brak zapisów

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.

Populacja docelowa: wszyscy mieszkańcy kraju, a w szczególności władze samorządowe odpowiedzialne za planowanie przestrzenne i strategiczne oraz planiści i urbaniści zajmujący się sporządzaniem dokumentów strategicznych.

Koszt: 200 mln euro

— A2.1.1. Duże projekty innowacyjne

Charakterystyka: Wdrażanie obejmować będzie projekty inwestycyjne oraz projekty rozbudowy zaplecza badawczego kluczowych polskich przedsiębiorstw (Ministerstwo nie wskazało katalogu), w zakresie: wdrożenia nowoczesnych technologii, rozwoju nowoczesnej infrastruktury krytycznej, która pełni kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa i obywateli, rozwoju kompetencji cyfrowych i informatycznych w obszarze projektowania i wytwarzania urządzeń komputerowych, rozwoju nowoczesnej infrastruktury sprzętowej oraz nowych technologii, zwiększeniu zdolności przetwarzania danych, wprowadzania innowacyjnych rozwiązań poprawiających działania nakierowane na transformację cyfrową przedsiębiorstw.

Wdrażanie: Z uwagi na szeroki zakres parasola oraz różnorodność projektów w nim zawartych celem wyboru najbardziej adekwatnych projektów wstępnie planowane jest stworzenie listy projektów strategicznych/indykatoryjnych a następnie ogłoszenie konkursu otwartego również dla innych podmiotów.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Aktywów Państwowych.

Populacja docelowa: przedsiębiorstwa (w szczególności duże) i ich pracownicy.

Koszt: 450 mln euro

— A2.1.2. Technologie i innowacje środowiskowe, w tym GOZ

Charakterystyka: Realizacja inwestycji służących wdrożeniu działań przewidzianych w ramach „Mapy drogowej transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego”, w tym: wsparcie działań B+R związanych z tworzeniem rynku surowców wtórnych, inwestycje infrastrukturalne B+R służące do opracowania technologii w zakresie wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych, technologii środowiskowych związanych z GOZ; wsparcie kluczowych procesów np. projektowania dla recyklingu, wydłużania życia produktów i obniżania negatywnego oddziaływania na środowisko na każdym etapie cyklu życia produktu; opracowanie i wdrożenie zasobooszczędnych i efektywnych energetycznie technologii recyklingu.

Wdrażanie: Zadania dotyczące technologii przyczyniające się do stworzenia rynku surowców wtórnych oraz technologii przyjaznych środowisku będą realizowane jako konkursy dla wybranych beneficjentów.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, we współpracy z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości.

Populacja docelowa: administracja publiczna, organizacje badawcze, parki naukowe i naukowo-technologiczne, instytucje otoczenia biznesu, organizacje przedsiębiorców oraz pracowników oraz inne organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy (w tym MŚP).

Koszt: 162 mln euro

— A2.1.3. Innowacyjne rozwiązania w kulturze (przemysły kreatywne)

Charakterystyka: W ramach przedsięwzięcia realizowane będą działania inwestycyjne mające na celu dostosowanie obiektu do pełnienia funkcji centrum przemysłów kreatywnych z przestrzenią wystawienniczą i magazynową. Całość pełnić będzie funkcję kreatywnego centrum o randze ogólnopolskiej.

Wdrażanie: projekt indywidualny

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Populacja docelowa: instytucje kultury, podmioty gospodarcze, uczelnie, instytuty badawcze, społeczeństwo.

Koszt: 95 mln euro

— A2.1.4. Mobilność bezzałogowa (Bezzałogowe statki powietrzne)

Charakterystyka: W ramach Inwestycji wsparciem zostaną objęte: ośrodki kompetencji i infrastruktura testowania transportu dronowego oraz specjalistyczne ośrodki szkoleniowe; lokalna infrastruktura do zarządzania ruchem bezzałogowych statków powietrznych; pilotaże; centra monitorowania z wykorzystaniem bezzałogowych statków powietrznych.

Wdrażanie: przewidziane są projekty indywidualne i konkursy.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Infrastruktury, planowane jest zaangażowanie Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej.

Populacja docelowa: przedsiębiorcy, operatorzy i piloci bezzałogowych statków powietrznych, społeczeństwo, służby porządku publicznego.

Koszt: 164 mln euro

— A2.2.1. Program wsparcia rozwoju nowych technologii na potrzeby gospodarki

Charakterystyka: Rozwój infrastruktury badawczej umieszczonej na Polskiej Mapie Infrastruktury Badawczej (PMIB) oraz będącej w dyspozycji Sieci Badawczej Łukasiewicz (SBŁ), połączony z wdrażaniem efektywnych procedur zarządzania jej wydajnością oraz transferem wiedzy do gospodarki, przyczyni się do wzrostu podaży wysokiej jakości wyników prac B+R o dużym potencjale komercjalizacyjnym.

Wdrażanie: konkursy na dofinansowanie realizacji projektów inwestycyjnych zgłaszanych przez instytuty SBŁ oraz koordynatorów projektów umieszczonych na PMIB.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Edukacji i Nauki współpracujące z Ośrodkiem Przetwarzania Informacji – Państwowym Instytutem Badawczym (OPI-PIB).

Populacja docelowa: organizacje badawcze, przedsiębiorcy, naukowcy, instytucje otoczenia biznesu, społeczeństwo.

Koszt: 350 mln euro

— A2.2.2. Budowa potencjału w sektorze żywnościowym

Charakterystyka: Realizacja Inwestycji będzie obejmowała: wzmocnienie infrastruktury badawczej/laboratoryjnej podmiotów z sieci AKIS - Systemy wymiany wiedzy rolniczej i innowacji; wsparcie dla inwestycji mających na celu wzrost bezpieczeństwa i zdrowia konsumentów; inwestycje dot. rolnictwa precyzyjnego, inwestycje OZE (w tym m.in. w instytutach i spółkach z udziałem Skarbu Państwa), jako instalacje demonstracyjne i szkoleniowe; pilotaże innowacyjnych krótkich łańcuchów żywnościowych obszarów górskich i podgórskich oraz produkcji i przechowywania energii do zaspokajania potrzeb energetycznych producentów żywności.

Wdrażanie: Projekty indywidualne w jednostkach podległych lub nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz w spółkach z udziałem Skarbu Państwa.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Populacja docelowa: podmioty AKIS, w tym m.in. jednostki podległe lub nadzorowane przez MRiRW, spółki z udziałem Skarbu Państwa, rolnicy.

Koszt: 97 mln euro

— A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie

Charakterystyka: Realizacja inwestycji obejmie: tworzenie 120 branżowych centrów umiejętności, realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej; budowę, wyposażenie i funkcjonowanie centrum doradztwa i poradnictwa zawodowego „Kraina zawodów”; organizację ogólnopolskiego konkursu umiejętności zawodowych PolSkills; koordynację działań w regionach na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych.

Wdrażanie: konkursy i projekty indywidualne.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Populacja docelowa: dzieci i młodzieży do lat 14, osoby kształcące się zawodowo, nauczyciele przedmiotów zawodowych, studenci, osoby chcące podnieść swoje kwalifikacje lub przekwalifikować się, pracodawcy i pracownicy.

Koszt: 543 mln euro

— A3.1.2. Doposażenie pracowników/przedsiębiorstw umożliwiające prace zdalna

Charakterystyka: Wsparcie 3 000 mikro, małych i średnich firm na dofinansowanie doradztwa, zakupu oprogramowania, zakupu licencji na narzędzia informatyczne umożliwiające zdalną pracę oraz komunikację z klientami.

Wdrażanie: konkurs

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.

Populacja docelowa: małe i średnie przedsiębiorstwa.

Koszt: 44 mln euro

— A4.1.1. Inwestycje wspierające reformę instytucji rynku pracy oraz rozwój ekonomii społecznej

Charakterystyka: W zakresie ekonomii społecznej realizowane będą działania: umożliwiające finansowe wsparcie przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych w zakresie realizacji inwestycji sprzyjających: poprawie kondycji ekonomicznej tych podmiotów, ograniczających ryzyko redukcji zatrudnienia i zwiększających szanse na tworzenie nowych miejsc pracy; umożliwiające realizację inwestycji w podmiotach zatrudnienia socjalnego umożliwiające dopasowanie działań reintegracyjnych do uwarunkowań na lokalnym rynku pracy; wspierające wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych oraz wykorzystujące potencjał PES w zakresie inwestycji związanych z zieloną transformacją.

Wdrażanie: Inwestycje w zakresie ekonomii społecznej realizowane będą przez przygotowanie i wdrożenie programów resortowych lub rządowych.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii we współpracy z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej.

Populacja docelowa: osoby w wieku 18-65 lat, podmioty ekonomii społecznej.

Koszt: 97 mln euro

— A4.1.2. Poprawa dostępu do instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Charakterystyka: Poprawa dostępu do instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 obejmować będzie projekty odnoszące się do zwiększania dostępności terytorialnej do

wysokiej jakości opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. KPO obejmuje tworzenie i rozwój infrastruktury, pozostały zakres z polityki spójności.

Wdrażanie: poprzez program krajowy

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Populacja docelowa: dzieci w wieku do ukończenia 3. roku życia (lub 4. roku życia, w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym), w tym dzieci z niepełnosprawnościami lub wymagające szczególnej opieki, rodzice, opiekunowie, administracja centralna, urzędy wojewódzkie.

Koszt: 381 mln euro

2. Komponent B „Zielona energia i zmniejszenie energochłonności”

Obszar/zakres polityki: brak zapisów

Cel: Ograniczenie negatywnego oddziaływania gospodarki na środowisko przy jednoczesnym zapewnieniu konkurencyjności i bezpieczeństwa energetycznego oraz ekologicznego kraju.

Reformy:

B1.1. Czyste powietrze – Cel reformy: Rozszerzenie możliwości wsparcia efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki oraz wprowadzenie odpowiednich mechanizmów wsparcia służących poprawie jakości powietrza i zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych.

B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych paliw alternatywnych – Cel reformy: Rozwój rynku wodoru i innych paliw alternatywnych oraz ich wykorzystania na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki.

B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii – Cel reformy: Rozszerzenie czasowe wsparcia produkcji energii elektrycznej z OZE, poprawa otoczenia regulacyjnego w zakresie energetyki rozproszonej i prosumenckiej, rozwój morskiej energetyki wiatrowej, wdrażanie inteligentnego opomiarowania i systemów zarządzania energią.

B3.1. Zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego – Cel reformy: Ograniczanie wpływu na środowisko wielkoobszarowych terenów zdegradowanych, umożliwienie neutralizacji zagrożeń znajdujących się w polskich obszarach morskich, wsparcie zrównoważonej gospodarki wodnej na terenach poza aglomeracjami, jak również zwiększenie odporności miast i ich obszarów funkcjonalnych na zmiany klimatu.

Cel szczegółowy komponentu	Reformy	Inwestycje	Dotacja [mln EURO]
B1. Poprawa efektywności energetycznej gospodarki	B1.1. Czyste powietrze	B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych	388,0
		B1.1.2. Efektywność budynków mieszkalnych	3 201,0
		B1.1.3. Termomodernizacja szkół	194,0
		B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych	28,0
B2. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	B2.1. Poprawa warunków dla rozwoju technologii wodorowych oraz innych paliw alternatywnych	B2.1.1. Rozwój technologii wodorowych i paliw alternatywnych	797,0

	B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna	329,0
		B2.2.2. Wsparcie dla wielkoskalowych inwestycji w OZE	437,0
		B2.2.3. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne	97,0
B3. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie degradacji środowiska	B3.1. Zrównoważone wykorzystanie środowiska naturalnego	B3.1.1. Ograniczenie wpływu na środowisko wielkoobszarowych terenów zdegradowanych oraz materiałów niebezpiecznych zalegających na dnie Morza Bałtyckiego w wybranych lokalizacjach	145,0
		B3.1.2. Systemy oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę poza aglomeracjami	204,0
		B3.1.3. Zielona transformacja miast i obszarów funkcjonalnych	460,0
		B3.1.4. Pasywne obiekty lokalnej aktywności społecznej	67,0

Inwestycje:

— B1.1.1. Inwestycje w źródła ciepła (chłodu) w systemach ciepłowniczych

Charakterystyka: W ramach Projektu planuje się realizować inwestycje polegającej tylko i wyłącznie na zastosowaniu instalacji niskoemisyjnych i OZE. Głównie wspierane będą instalacje wykorzystujące do produkcji energii: energię ze źródeł odnawialnych; instalacje termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii w wysokosprawnej kogeneracji; ciepło pochodzące z kogeneracji z wyłączeniem ciepła wytworzonego w jednostce kogeneracji opalanej węglem; RDF i odpady komunalne lub Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych wytworzonych z odpadów komunalnych dostarczających ciepło i energię elektryczną w skojarzeniu do systemów ciepłowniczych; technologie pomp ciepła i źródła geotermalne.

Wdrażanie: Nabór będzie prowadzony w formie konkursu.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jednostką wspierającą jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Populacja docelowa: Spółki kapitałowe, których przedmiotem działalności jest produkcja energii cieplnej na cele komunalno-bytowe. Jednocześnie całkowita moc cieplna zamówiona systemu ciepłowniczego, w ramach którego prowadzona jest przedmiotowa działalność, wynosi nie więcej niż 50 MW. Spółki kapitałowe, których przedmiotem działalności jest produkcja energii cieplnej na cele komunalno-bytowe, w których udział w kapitale zakładowym spółki mają jednostki samorządu terytorialnego. Jednocześnie jednostka samorządu terytorialnego ujęta jest na imiennej liście 255 średnich miast.

Koszt: 388 mln euro, dofinansowaniem ze środków RRF na poziomie 50% możliwe będzie zrealizowanie ok. 120 nowych instalacji.

— B1.1.2. Efektywność budynków mieszkalnych

Charakterystyka: Realizowane będą inwestycje polegające na: wymianie nieefektywnych źródeł służących do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej; termomodernizacji budynków mieszkalnych (jedno i wielorodzinne); instalacji OZE (w tym przede wszystkim panele fotowoltaiczne, kolektory słoneczne). Program będzie wdrażany w oparciu o program „Czyste Powietrze”

Inwestycje w zakresie efektywności energetycznej w budownictwie wielorodzinnym będą realizowane w ramach Funduszu Dopłat oraz Funduszu Termomodernizacji i Remontów.

Wdrażanie: Nabór ciągły w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW (budynki jednorodzinne). W zakresie inwestycji obejmujących budynki mieszkalne wielorodzinne: nabór ciągły, wnioski składane do Banku Gospodarstwa Krajowego, środki przyznawane wszystkim wnioskodawcom spełniającym wymagane (ustawowe) warunki przyznania wsparcia, do wyczerpania puli środków.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska i Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii.

Populacja docelowa: osoby fizyczne będące właścicielami/współwłaścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych); właściciele lub zarządcy budynków mieszkalnych wielorodzinnych, m.in.: spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego/społeczne inicjatywy mieszkaniowe, jednostki samorządu terytorialnego (gminy), osoby fizyczne, zakłady pracy.

Koszt: 3,2 mld euro

— B1.1.3. Termomodernizacja szkół

Charakterystyka: Planowane są inwestycje prowadzące do głębokiej termomodernizacji energetycznej budynków oświatowych wraz z zastosowaniem nowoczesnych rozwiązań instalacyjnych. W ramach programu przewiduje się również działania edukacyjne, jak i promujące aktywność fizyczną na świeżym powietrzu, podnoszące wiedzę nauczycieli, uczniów oraz lokalnych środowisk w zakresie poprawy jakości powietrza i przeciwdziałania trendom zmian klimatycznych i wykorzystania OZE.

Wdrażanie: Nabory w trybie ciągłym i konkursowym oraz indywidualnym.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jednostką wspierającą jest Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Populacja docelowa: instytucje prowadzące publiczne placówki oświatowe.

Koszt: 194 mln euro; wsparcie procesu termomodernizacji szkół i placówek edukacyjnych pozwoli na objęcie programem ok. 250 obiektów;

— B1.1.4. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych

Charakterystyka: Ograniczenie konsumpcji energii końcowej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększanie efektywności energetycznej procesów przemysłowo-produkcyjnych przedsiębiorstw i inwestycje w OZE (instalacje, urządzenia, źródła OZE, termomodernizacja, źródła ciepła).

Wdrażanie: Inwestycje identyfikowane będą w trybie naboru konkursowego lub ciągłego.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Aktywów Państwowych, jednostką wspierającą jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Populacja docelowa: przedsiębiorstwa, społeczeństwo.

Koszt: 28 mln euro

— B2.1.1. Rozwój technologii wodorowych i paliw alternatywnych

Charakterystyka: Inwestycje obejmą scentralizowane i rozproszone systemy wytwarzania, magazynowania, transportu wodoru z wykorzystaniem sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, jak i innych form transportu, a następnie wykorzystanie go jako produktu końcowego (transport,

przemysł, ciepłownictwo i energetyka zawodowa, przemysłowa i rozproszona w układach wytwarzania energii elektrycznej) oraz jako substratu w procesach przemysłowych, w tym w ramach wodorowych magazynów energii, do wytwarzania syntetycznych paliw i nośników energii.

Wdrażanie: Tryb projektów indywidualnych z możliwością uruchomienia naboru konkursowego.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jednostką wspierającą jest Ministerstwo Infrastruktury.

Populacja docelowa: przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje badawcze, inne podmioty zainteresowane wykorzystaniem technologii wodorowych.

Koszt: 797 mln euro

— B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna

Charakterystyka: Inwestycje obejmą rozbudowę przesyłowych sieci elektroenergetycznych na terenie Polski (na północy) służących do wyprowadzenia mocy z OZE, w tym z Morskich Farm Wiatrowych. Dla zwiększenia efektywności wykorzystania wyprodukowanej energii oraz odbioru jej ze źródeł rozporoszonych planuje się inwestycje w 379 km sieci przesyłowych. Pozwoli to na ograniczenie zużycia energii oraz przystosowanie sieci przesyłowej do nowego modelu jej produkcji.

Wdrażanie: Wdrażanie obejmie projekty indywidualne. Możliwość trybu konkursowego.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jednostką wspierającą jest Pełnomocnik Rządu ds. Strategicznej Infrastruktury Energetycznej.

Populacja docelowa: użytkownicy krajowego systemu elektroenergetycznego (m.in. sprzedawcy energii, operatorzy systemów dystrybucyjnych, odbiorcy końcowi, wytwórcy energii w tym energii odnawialnej, operator systemu przesyłowego, operatorzy ogólnodostępnych stacji ładowania pojazdów elektrycznych).

Koszt: 329 mln euro

— B2.2.2. Wsparcie dla wielkoskalowych inwestycji w OZE

Charakterystyka: W zakresie inwestycyjnym wsparcie uzyskają: Projekty związane z budową morskich farm wiatrowych; Budowa infrastruktury portowej niezbędnej do budowy i obsługi morskiej energetyki wiatrowej.

Wdrażanie: Projekt będzie realizowany przez predefiniowanego beneficjenta.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jednostkami wspierającymi są Ministerstwo Aktywów Państwowych i Ministerstwo Infrastruktury.

Populacja docelowa: przedsiębiorstwa (wytwórcy energii elektrycznej z morskich farm wiatrowych, producenci elementów do budowy morskich farm wiatrowych, operator systemu przesyłowego, użytkownicy krajowego systemu elektroenergetycznego), zarządy portów morskich, operatorzy terminali, administracja morska, odbiorca końcowy – społeczeństwo.

Koszt: 437 mln euro

— B2.2.3. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne

Charakterystyka: Interwencja będzie realizowana przez program wsparcia przedinwestycyjnego i inwestycyjnego obejmującego: istniejące społeczności energetyczne lub podmioty mające zamiar powołać takie społeczności, który przygotowuje podmioty do realizacji inwestycji.

Wdrażanie: Inwestycje będą realizowane w trybie konkursowym.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju Pracy i Technologii, jednostkami wspierającymi są Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Populacja docelowa: wsparcie obejmie: powiaty mające zamiar powołać społeczności energetyczne, w tym JST, ich związki i stowarzyszenia; jednostki organizacyjne JST; przedsiębiorstwa spełniające kryteria określone w regulaminie naboru; spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty mieszkaniowe; państwowe jednostki org. nieposiadające osobowości prawnej; inne podmioty posiadające os. prawną oraz istniejące społeczności energetyczne, w tym ich członków.

Koszt: 97 mln euro

— B3.1.1. Ograniczenie wpływu na środowisko wielkoobszarowych terenów zdegradowanych oraz materiałów niebezpiecznych zalegających na dnie Morza Bałtyckiego w wybranych lokalizacjach

Charakterystyka: W zakresie inwestycyjnym dot. likwidacji „bomb ekologicznych” wspierane będzie: kompleksowe rozpoznanie stanu środowiska na wybranych wielkoobszarowych terenach zdegradowanych; ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócenie do ponownego użytkowania wybranych wielkoobszarowych terenów zdegradowanych; realizacja programu pilotażowego dotyczącego rewitalizacji przemysłowego obszaru położonego na terenie Huty im. T. Sendzimira w Krakowie w celu dostosowania go do potrzeb przemysłu. Przewiduje się proces odnowy przyrodniczej dla 8 terenów.

Wdrażanie: projekty indywidualne

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska, jednostkami wspierającymi są Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Ministerstwo Obrony Narodowej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Populacja docelowa: administracja publiczna (państwowa lub samorządowa) lub podmioty, którym zostanie wyznaczona rola odpowiedzialnych za realizację działań związanych z usunięciem lub ograniczeniem negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko; społeczeństwo.

Koszt: 145 mln euro

— B3.1.2. Systemy oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę poza aglomeracjami

Charakterystyka: W zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej wsparcie uzyska budowa, rozbudowa lub modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków na terenach wiejskich. Możliwe będzie również inwestycje związane z promocją racjonalnej gospodarki wodą i ściekami oraz dofinansowanie rewitalizacji byłych i istniejących zbiorników wodnych oraz towarzyszącej im infrastruktury kulturowej w postaci młynów wodnych.

Wdrażanie: Beneficjenci wsparcia będą wyłaniany w trybie konkursowym.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jednostkami wspierającymi są: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi.

Populacja docelowa: administracja publiczna jako ośrodek tworzący i wdrażający reformę; jednostki samorządu terytorialnego jako odbiorcy wsparcia; przedsiębiorcy jako wykonawcy projektów inwestycyjnych; społeczeństwo jako ostateczny beneficjent.

Koszt: 204 mln euro

— B3.1.3. Zielona transformacja miast i obszarów funkcjonalnych

Charakterystyka: Wsparciem zostaną objęte m.in.: opracowywanie dokumentów strategicznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu; inwestycje miejskie oparte na przyrodzie; inwestycje w zrównoważone systemy gospodarowania wodami opadowymi; tworzenie bezpiecznej infrastruktury dla niechronionych uczestników ruchu drogowego; przebudowa śródmiejskich ulic w celu uspokojenia ruchu oraz jego częściowego wyprowadzenia z centrów miast; wdrażanie energooszczędnych technologii; rozwój infrastruktury transportu zeroemisyjnego (pieszego, rowerowego); inwestycje w technologie smart city i smart village; poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej; inwestycje w systemy monitoringu i ostrzegania o zagrożeniach w miastach;

Wdrażanie: Wsparcie kompleksowych projektów inwestycyjnych w wybranych w drodze konkursu miastach oraz miejskich obszarach funkcjonalnych.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, we współpracy z Ministerstwem Rozwoju, Pracy i Technologii oraz Ministerstwem Klimatu i Środowiska.

Populacja docelowa: administracja publiczna jako ośrodek tworzący i wdrażający projekt; jednostki samorządu terytorialnego jako odbiorcy wsparcia; przedsiębiorcy jako wykonawcy projektów inwestycyjnych; społeczeństwo jako ostateczny beneficjent.

Koszt: 460,4 mln euro

— B3.1.4. Pasywne obiekty lokalnej aktywności społecznej

Charakterystyka: Wsparcie w ramach projektu skierowane będzie na kompleksową modernizację energetyczną budynków bibliotek i domów kultury wraz z wymianą wyposażenia na energooszczędne.

Wdrażanie: Realizacja inwestycji będzie odbywała się na zasadzie konkursów.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Populacja docelowa: biblioteki i domy kultury, użytkownicy obiektów, ogół społeczeństwa.

Koszt: 66,6 mln euro

3. Komponent C „Transformacja cyfrowa”

Obszar/zakres polityki: cyfryzacja

Cel: Wzmocnienie przemian cyfrowych w sektorze publicznym, społeczeństwie i gospodarce

Reformy:

C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu – Cel reformy: Ułatwienia w prowadzeniu inwestycji w zakresie sieci szerokopasmowych, które zapewnią powszechny dostęp do szybkiego Internetu.

C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie – Cel reformy: Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sektorze publicznym, gospodarce i w społeczeństwie.

C3.1. Usprawnienie procesu zwiększenia cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych i wzmocnienia infrastruktury przetwarzania danych – Cel reformy: Usunięcie przeszkód prawnych uniemożliwiających implementację rozwiązań z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa systemów informacyjnych.

Cel szczegółowy komponentu	Reformy	Inwestycje	Dotacja [mln EURO]
C1. Poprawa dostępu do szybkiego Internetu	C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej dla zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu	C1.1.1 Telekomunikacja	1 400,0
C2. Rozwój e-usług i ich konsolidacja, tworzenie warunków dla rozwoju zastosowań przełomowych technologii cyfrowych w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie oraz usprawnienie komunikacji między instytucjami publicznymi, obywatelami i biznesem	C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie	C2.1.1. E-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie	457,0
		C2.1.2. Cyfrowa infrastruktura szkół	550,0
		C2.1.3. E-kompetencje	184,0
C3. Wzrost bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni i zabezpieczenie infrastruktury przetwarzania danych	C3.1. Usprawnienie procesu zwiększenia cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych i wzmocnienia infrastruktury przetwarzania danych	C3.1.1. Cyberbezpieczeństwo – CyberPL oraz infrastruktura przetwarzania danych i dostarczania usług cyfrowych	443,0

Inwestycje:

— C1.1.1 Telekomunikacja

Charakterystyka: Finansowanie projektów inwestycyjnych w zakresie: rozwoju infrastruktury dotyczącej poszerzania dostępu do sieci szerokopasmowych, bardzo szybkiego Internetu, w tym na obszarach wykluczonych (likwidacja białych plam); upowszechniania dostępu do usług bezprzewodowych o wysokiej jakości (w tym w sieciach 5G) i monitoringu emisji pól elektromagnetycznych.

Wdrażanie: Projekty z obszaru dostępu gospodarstw domowych i instytucji o znaczeniu społeczno-gospodarczym do nowoczesnych sieci szerokopasmowych będą wybierane do dofinansowania w trybie konkursowym. Z kolei projekty z obszaru wsparcia wdrożenia sieci 5G będą co do zasady projektami indykatywnymi.

Instytucja odpowiedzialna: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Cyfryzacja (lider). Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu inwestycji są: Centrum Projektów Polska Cyfrowa, Urząd Komunikacji Elektronicznej, Instytut Łączności-Państwowy Instytut Badawczy oraz Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Populacja docelowa: Bezpośrednie wsparcie skierowane zostanie do: przedsiębiorców telekomunikacyjnych, zarówno z sektora MŚP, jak i dużych przedsiębiorców, a także do państwowych instytutów badawczych oraz urzędów centralnych organów administracji rządowej. Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są gospodarstwa domowe, instytucje

o znaczeniu społeczno-gospodarczym, podmioty z branż wertykalnych, jednostki naukowe i przedsiębiorstwa dostarczające usługi 5G.

Koszt: 1,4 mld euro, wdrażanie inwestycji będzie dotyczyć ok. 1,08 mln gospodarstw domowych (lokalni mieszkańcy).

— C2.1.1. E-usługi publiczne, rozwiązania IT usprawniające funkcjonowanie administracji i sektorów gospodarki oraz technologie przełomowe w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie

Charakterystyka: Zwiększenie liczby spraw możliwych do załatwienia drogą elektroniczną przy wykorzystaniu e-usług i procesów cyfrowych oraz zapewnienie modelowego systemu wsparcia zastosowań przełomowych technologii (administracja publiczna, rolnictwo, gospodarka, Krajowa Administracja Skarbowa).

Wdrażanie: Zostanie utworzona indykatywna lista projektów na poziomie promotora oraz przewiduje się wyłanianie projektów w trybie konkursowym. W obszarze technologii przełomowych planowane są projekty indywidualne częściowo wykorzystujące modele konkursowe.

Instytucja odpowiedzialna: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Cyfryzacja. Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu inwestycji są: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Finansów.

Populacja docelowa: jednostki administracji publicznej, w tym JST, jednostki centralnej administracji rządowej, jednostki rządowej administracji zespolonej, inne instytucje realizujące zadania publiczne, uczelnie, inwestorzy, przedsiębiorstwa, organizacje społeczne, klienci KAS i jej pracownicy, rolnicy, społeczeństwo jako odbiorcy końcowi.

Koszt: 457 mln euro

— C2.1.2. Cyfrowa infrastruktura szkół

Charakterystyka: Realizacja inwestycji obejmie projekty zapewniające nauczycielom, uczniom i komisjom egzaminacyjnym wyposażenie sprzętowe i oprogramowanie, doposażenie szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Wdrażanie: Wsparcie w ramach interwencji udzielane będzie w postaci bezzwrotnego dofinansowania. Nie przewiduje się trybu konkursowego ani projektów indykatywnych. Inwestycja będzie realizowana w trybie centralnych zakupów sprzętu i oprogramowania albo w systemie grantowym (udostępniania środków na przeprowadzenie zakupów poszczególnych organom prowadzącym placówki oświatowe).

Instytucja odpowiedzialna: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Cyfryzacja (lider). Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu inwestycji są: Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz Centrum Projektów Polska Cyfrowa.

Populacja docelowa: uczniowie i nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Koszt: 550 mln euro

— C2.1.3. E-kompetencje

Charakterystyka: Podniesienie kompetencji cyfrowych obywateli, pracowników administracji publicznej, przedsiębiorców, nauczycieli i edukatorów, które daje szansę na utrzymanie aktywności gospodarczej i normalnego funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki poprzez realizację systemu szkoleń.

Wdrażanie: Przewiduje się realizację projektów konkursowych i pozakonkursowych.

Instytucja odpowiedzialna: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Cyfryzacja (lider). Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu inwestycji są: Centrum Projektów Polska Cyfrowa.

Populacja docelowa: różne grupy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem osób, których podniesienie poziomu umiejętności cyfrowych wpłynie na poprawę jakości życia, podniesienie kwalifikacji zawodowych, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji, wykorzystanie w stopniu wyższym niż dotychczas e-usług, nabycie kompetencji w zakresie korzystania z dostępnych rozwiązań cyfrowych, pracownicy administracji publicznej i przedsiębiorstw, nauczyciele i edukatorzy.

Koszt: 184 mln euro

— C3.1.1. Cyberbezpieczeństwo – CyberPL oraz infrastruktura przetwarzania danych i dostarczania usług cyfrowych

Charakterystyka: Utworzenie systemu sektorowych zespołów CSIRT - krajowy system cyberbezpieczeństwa, podłączenie podmiotów krajowego systemu cyberbezpieczeństwa do zintegrowanego, centralnego systemu zarządzania bezpieczeństwem cyberprzestrzeni oraz wzmocnienie potencjału i modernizacja infrastruktury podmiotów krajowego systemu cyberbezpieczeństwa oraz innych podmiotów kluczowych, szczególnie operatorów usług kluczowych, operatorów infrastruktury krytycznej, dostawców usług cyfrowych oraz podmiotów z sektora zdrowia, JST, a także MŚP, poprzez m.in. modernizację sprzętu i oprogramowania, podniesienie jakości oprogramowania, urządzeń i usług (wsparcie cyklu rozwoju bezpiecznego oprogramowania).

Wdrażanie: We wdrażaniu będą stosowane różne sposoby realizacji inwestycji, m.in.: konkurs ofert, program grantowy, projekt indywidualny (indykacyjny), w zależności od rodzaju zaplanowanej interwencji. W przypadku inwestycji w centra przetwarzania danych przewidywana jest indykacyjna lista projektów, ze względu na istotny interes bezpieczeństwa Państwa (dotyczy to infrastruktury krytycznej).

Instytucja odpowiedzialna: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Cyfryzacja (lider). Podmiotami uczestniczącym we wdrażaniu inwestycji są: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Centrum Projektów Polska Cyfrowa.

Populacja docelowa: administracja publiczna, operatorzy usług kluczowych, dostawcy usług cyfrowych, przedsiębiorstwa, funkcjonariusze żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej i pracownicy służb mundurowych, obywatele Polski i obcokrajowcy przebywające na terenie Polski, osoby przekraczające granicę Polski – wewnętrzną granicę UE.

Koszt: 443 mln euro

4. Komponent D „Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia”

Obszar/zakres polityki: zdrowie

Cel: Sprawne funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz poprawa efektywności, dostępności oraz jakości świadczeń zdrowotnych.

Reformy:

D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych i rozwój e-zdrowia – Cel reformy: Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych i rozwój e-zdrowia.

D2.1. Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej – Cel reformy: Zwiększenie potencjału uczelni medycznych, czego skutkiem będzie kształcenie

większej liczby studentów wszystkich kierunków medycznych, ze szczególnym uwzględnieniem lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek, położnych, ratowników medycznych, farmaceutów, diagnostów laboratoryjnych i fizjoterapeutów.

D3.1. Wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu – Cel reformy: Stworzenie odpowiedniego zaplecza naukowego, w tym infrastrukturalnego, dzięki któremu możliwe będzie zwiększenie potencjału badawczego polskich jednostek naukowych oraz przedsiębiorstw prowadzących badania w obszarze zdrowia.

D3.2. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych – Cel reformy: Poprawa bezpieczeństwa lekowego obywateli, wzrost dostępności leków oraz przeciwdziałanie niedoborom poprzez zapewnienie (przynajmniej częściowej) samowystarczalności Polski, zwiększającej strategiczne bezpieczeństwo państwa.

Cel szczegółowy komponentu	Reformy	Inwestycje	Dotacja [mln EURO]
D1. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, dostępności oraz jakości świadczeń zdrowotnych, w szczególności w kluczowych obszarach ze względu na zagrożenia epidemiologiczne, choroby cywilizacyjne oraz sytuację demograficzną	D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych poprzez wsparcie infrastrukturalne podmiotów leczniczych i rozwój e-zdrowia	D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych	961,0
		D1.1.2. Zakup i dystrybucja szczepionek przeciw COVID-19	1 358,0
		D1.1.3. Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii i dalszy rozwój e-zdrowia	800,0
D2. Rozwój kadr systemu ochrony zdrowia oraz wzmocnienie potencjału uczelni medycznych i podmiotów leczniczych biorących udział w kształceniu kadr medycznych	D2.1. Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej	D2.1.1. Wsparcie rozwoju potencjału uczelni medycznych	677,0
D3. Rozwój badań naukowych i sektora farmaceutycznego w odpowiedzi na wzmocnienie odporności systemu ochrony zdrowia	D3.1. Wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu	D3.1.1. Kompleksowy rozwój badań w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu	273,0
	D3.2. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych	D3.2.1. Rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych	193,0

Inwestycje:

— D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych

Charakterystyka: Zakres inwestycji obejmuje projekty infrastrukturalne służące poprawie efektywności, dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia poprzez wsparcie infrastrukturalne realizowanych lub planowanych procesów inwestycyjnych

i zarządczych oraz projekty dotyczące krytycznej infrastruktury podmiotów leczniczych, w szczególności w zakresach wynikających z wyzwań epidemiologicznych, demograficznych a także cywilizacyjnych. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych, w tym uzdrowisk, doposażenie w nowoczesny sprzęt.

Wdrażanie: nabór projektów w trybie pozakonkursowym i/lub konkursowym

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Zdrowia (lider) oraz Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii (w zakresie uzdrowisk), uczestnicy wdrażania: podmioty lecznicze, Narodowy Fundusz Zdrowia (potencjalnie Urzędy Marszałkowskie, wojewodowie).

Populacja docelowa: podmioty lecznicze o ponadregionalnym lub regionalnym zasięgu oddziaływania, personel medyczny, pacjenci.

Koszt: 961 mln euro, (150 podmiotów leczniczych)

— D1.1.2. Zakup i dystrybucja szczepionek przeciw COVID-19

Charakterystyka: Zakres inwestycji obejmuje zapewnienie szczepionek przeciw chorobie COVID-19.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Zdrowia (lider), uczestnicy wdrażania: podmioty lecznicze, Agencja Rezerw Materiałowych.

Populacja docelowa: podmioty lecznicze o ponadregionalnym lub regionalnym zasięgu oddziaływania, personel podmiotów leczniczych oraz personel instytucji społecznych, służby mundurowe, społeczeństwo.

Koszt: 1,4 mld euro

— D1.1.3. Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii i dalszy rozwój e-zdrowia

Charakterystyka: Rozwój publicznych usług cyfrowych w ochronie zdrowia, wzmocnienie cyberbezpieczeństwa, rozwój i wdrażanie narzędzi informatycznych, optymalizacja ścieżki pacjenta, cyfryzacja procesów ochrony epidemiologicznej, wytworzenie rozwiązań telemedycznych itp.

Wdrażanie: nabór projektów w trybie indywidualnym/pozakonkursowym i/lub konkursowym. Wśród instytucji odpowiedzialnych za organizację przedsięwzięć inwestycyjnych są m.in.: **urzędy marszałkowskie**, podmioty lecznicze i uczelnie kształcące na kierunkach medycznych.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Zdrowia (lider), Urzędy Marszałkowskie, podmioty lecznicze, Centrum E-zdrowia, uczelnie kształcące na kierunkach medycznych, instytuty badawcze, Narodowy Fundusz Zdrowia (uczestnicy wdrażania).

Populacja docelowa: podmioty lecznicze, pracownicy medyczni, pacjenci.

Koszt: 800 mln euro

— D2.1.1. Wsparcie rozwoju potencjału uczelni medycznych

Charakterystyka: Zwiększenie liczby personelu medycznego (pielęgniarek, lekarzy i innych) poprzez wdrożenie systemu zachęt do podejmowania i kontynuowania studiów na wybranych kierunkach – stypendia, współfinansowanie studiów odpłatnych, mentoring, modernizacja bazy dydaktycznej, dostosowanie i usprawnienie funkcjonowania bazy klinicznej wykorzystywanej w dydaktyce w centralnych szpitalach klinicznych oraz na bazie obcej na podstawie planu usprawnienia bazy klinicznej, przeprowadzenie działań związanych z informatyzacją obszaru zarządzania uczelnią. Dzięki KPO zakłada się zwiększenie, przeszło dwukrotnie, liczby studentów szkół medycznych.

Wdrażanie: nabór projektów w trybie indywidualnym/pozakonkursowym i/lub konkursowym

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Zdrowia (lider), uczelnie kształcące na kierunkach medycznych (uczestnicy wdrażania)

Populacja docelowa: uczelnie medyczne (publiczne i niepubliczne) kształcące na kierunkach lekarskim, pielęgniarstwo, położnictwo i ratownictwo medyczne, studenci kierunków medycznych, podmioty lecznicze biorące udział w kształceniu kadr medycznych.

Koszt: 677 mln euro

— D3.1.1. Kompleksowy rozwój badań w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu

Charakterystyka: Stworzenie odpowiedniego zaplecza naukowego, w tym infrastrukturalnego, dzięki któremu możliwy będzie rozwój badań w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Usprawnienie i koordynacja przepływu informacji w różnych obszarach systemu ochrony zdrowia, w tym naukowym. Budowa Centrum Badawczo-Analitycznego.

Wdrażanie: nabór projektów w trybie indywidualnym/pozakonkursowym i/lub konkursowym

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Zdrowia (lider), Agencja Badań Medycznych, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Narodowe Centrum Nauki (uczestnicy wdrażania).

Populacja docelowa: Ministerstwo Zdrowia wraz z jednostkami podległymi i nadzorowanymi, podmioty lecznicze, jednostki naukowe, przedsiębiorcy, pacjenci, naukowcy.

Koszt: 273 mln euro

— D3.2.1. Rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych

Charakterystyka: Wnioskodawca będzie mógł ubiegać się o wsparcie w zakresie budowy rozbudowy infrastruktury produkcyjnej API – substancja czynna, leków generycznych i biopodobnych oraz o wsparcie w zakresie prowadzenia projektów B+R w obszarze API i produkcji API.

Wdrażanie: projekt indywidualny, konkurs

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii (lider), Polski Fundusz Rozwoju, Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (uczestnicy wdrażania).

Populacja docelowa: przedsiębiorcy z branży farmaceutycznej.

Koszt: 193 mln euro

5. Komponent E „Zielona, inteligentna mobilność”

Obszar/zakres polityki: transport

Wyzwanie: Rozwój zrównoważonego transportu służącego konkurencyjnej gospodarce i inteligentnej mobilności

Cel: Rozwój zrównoważonego, bezpiecznego i odpornego systemu transportowego zapewniającego odpowiednią obsługę potrzeb gospodarki i społeczeństwa

Reformy:

E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska – Cel reformy: Wprowadzenie szerokiego uregulowania prawnego, które pozwoli na kompleksowe długoterminowe podejście do rozwoju wykorzystania paliw alternatywnych.

E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego – Cel reformy: Zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym.

E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu – Cel reformy: Wprowadzenie rozwiązań minimalizujących wpływ transportu na otoczenie społeczne, poprawiających bezpieczeństwo w ruchu drogowym, kolejowym oraz innych, w tym zastosowanie rozwiązań w organizacji ruchu.

Cel szczegółowy komponentu	Reformy	Inwestycje	Dotacja [mln EURO]
E1. Zwiększenie udziału zeroemisyjnego transportu oraz przeciwdziałanie i zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko	E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska	E1.1.1. Wsparcie przemysłu dla gospodarki niskoemisyjnej	1 164,0
		E1.1.2. Zeroemisyjny transport zbiorowy	1 031,0
E2. Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań	E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego	E2.1.1. Linie kolejowe	2 093,0
		E2.1.2. Pasażerski tabor kolejowy	398,0
		E2.1.3. Projekty intermodalne	185,0
	E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu	E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu	762,0
		E2.2.2. Cyfryzacja transportu	441,0

Inwestycje:

— E1.1.1. Wsparcie przemysłu dla gospodarki niskoemisyjnej

Charakterystyka: Dokapitalizowanie funkcjonującego na rynku instrumentu finansowego – istniejącego funduszu, który będzie wspierał kapitałowo lub dłużnie przedsięwzięcia inwestycyjne przedsiębiorstw, związane z rozwojem w Polsce przemysłu dla rozwiązań zeroemisyjnych w zakresie zrównoważonej mobilności, w tym: instalacji przemysłowych ukierunkowanych na rozwiązania zeroemisyjne; instalacji zabezpieczających dostęp do źródeł energii, w tym magazynów i centrów dystrybucji.

Wdrażanie: dokapitalizowanie funduszu stanowiło będzie projekt indywidualny

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska (lider), Ministerstwo Infrastruktury.

Populacja docelowa: państwo członkowskie, przedsiębiorcy rynku rozwiązań zeroemisyjnych oraz paliw alternatywnych, administracja publiczna, interesariusze przemysłu.

Koszt: 1,2 mld euro

— E1.1.2. Zeroemisyjny transport zbiorowy

Charakterystyka: Realizowane będą inwestycje związane z wymianą ok. 1200 autobusów na zero- i nisko- emisyjne., infrastruktura ładowania (elektryczna i wodorowa). Zakupione pojazdy będą realizowały zadania w zakresie zapewnienia transportu zbiorowego, również na terenach dotychczas wykluczonych komunikacyjnie. Infrastruktura ładowania będzie tworzona wzdłuż dróg sieci TEN-T.

Wdrażanie: Projekty będą wybierane w formule konkursowej.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Klimatu i Środowiska (lider) oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwo Infrastruktury, Centrum Unijnych Projektów Transportowych (uczestnicy wdrażania).

Populacja docelowa: JST oraz podległe im podmioty, użytkownicy transportu publicznego autobusowego.

Koszt: 1 mld euro

— E2.1.1. Linie kolejowe

Charakterystyka: Planowane działania obejmują modernizację istniejącej infrastruktury kolejowej, eliminację „wąskich gardeł” na sieci transportu kolejowego oraz utrzymanie i poprawę jakości (optymalizację) wykorzystania istniejącej infrastruktury kolejowej. Poprawa stanu infrastruktury kolejowej (liniowej i punktowej) pozwalająca na zwiększenie jej niezawodności i usprawnienie prowadzenia ruchu kolejowego. Zadania będą realizowane zarówno na liniach wchodzących w skład sieci TEN-T, jak i poza tą siecią, w tym na liniach o znaczeniu regionalnym i zapewniających dostęp do węzłów, szczególnie na liniach kolejowych o kluczowym udziale transportu towarowego. Działania inwestycyjne obejmują prowadzenie prac na ok. 530 km linii kolejowych o znaczeniu krajowym i regionalnym.

Wdrażanie: Projekty zostaną wskazane w trybie indywidualnym.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Infrastruktury, jednostką wspierającą jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych.

Populacja docelowa: wszyscy użytkownicy infrastruktury kolejowej, w tym podmioty gospodarcze oraz osoby prywatne.

Koszt: 2 mld euro Działania inwestycyjne obejmują prowadzenie prac na ok. 530 km linii kolejowych o znaczeniu krajowym i regionalnym w okresie do I. połowy 2026 r. (brak terytorializacji).

— E2.1.2. Pasażerski tabor kolejowy

Charakterystyka: Inwestycje w pasażerski tabor kolejowy do przewozów międzywojewódzkich i regionalnych - w ramach inwestycji na poziomie ponadregionalnym planowane jest wsparcie finansowe zakupu taboru - 38 pociągów PUSH-PULL 7-wagonowych składów piętrowych wraz z 45 lokomotywami wielosystemowymi.

Wdrażanie: Centrum Unijnych Projektów Transportowych będzie instytucją odpowiedzialną za przeprowadzenie procedury konkursowej, podpisywanie umów o finansowanie inwestycji, bieżący monitoring i nadzór nad realizacją, jak również za obsługę przepływów finansowych środków KPO. Tabor do przewozów międzywojewódzkich – projekty wskazane indywidualnie. Tabor do przewozów regionalnych – procedura konkursowa.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Infrastruktury, zaś jednostką wspierającą jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych.

Populacja docelowa: JST, przewoźnicy pasażerscy, użytkownicy kolejowych przewozów pasażerskich.

Koszt: 398 mln euro

— E2.1.3. Projekty intermodalne

Charakterystyka: Inwestycje będą obejmowały zarówno działania punktowe w obszarze budowy, rozbudowy i unowocześnienia terminali przeładunkowych, bocznic prowadzących do terminali i bocznic w terminalach, a także w odniesieniu do urządzeń wykorzystywanych do przeładunku. Realizowane działania będą skoncentrowane na terminalach drogowo-kolejowych zlokalizowanych na sieci TEN-T.

Wdrażanie: Centrum Unijnych Projektów Transportowych będzie instytucją odpowiedzialną za przeprowadzenie procedury konkursowej, podpisywanie umów o finansowanie inwestycji,

bieżący monitoring i nadzór nad realizacją, jak również za obsługę przepływów finansowych środków KPO. Projekty wybierane będą w formule konkursowej.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Infrastruktury, zaś jednostką wspierającą jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych.

Populacja docelowa: podmioty gospodarcze świadczące lub planujące świadczenie usług związanych z transportem intermodalnym.

Koszt: 185 mln euro

— E2.2.1. Bezpieczeństwo transportu

Charakterystyka: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa ruchu, w szczególności jego niechronionych uczestników, jak również eliminacja ruchu tranzytowego z obszarów o zwartej zabudowie mieszkaniowej (obwodnice dróg na drogach krajowych). Inwestycyjne poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego takie jak: przebudowa skrzyżowań, przejazdów drogowo-kolejowych, dobudowa lewoskrętów, budowa rond, chodników, ścieżek rowerowych, zatok autobusowych, kładek, doświetlanie przejść dla pieszych czy montaż znaków aktywnych. W ramach inwestycji przewiduje się przebudowę 250 miejsc niebezpiecznych, budowę 70 km drogowych obejść miejscowości oraz 300 zainstalowanych automatycznych urządzeń rejestrujących wykroczenia drogowe w okresie do I połowy 2026 r. (brak terytorializacji).

Wdrażanie: Centrum Unijnych Projektów Transportowych będzie instytucją odpowiedzialną za podpisywanie umów o finansowanie inwestycji, bieżący monitoring i nadzór nad realizacją, jak również za obsługę przepływów finansowych środków KPO. Projekty inwestycyjne wybierane i nadzorowane będą przez Ministerstwo Infrastruktury. Działania inwestycyjne w zakresie składnic konserwatorskich realizowane będą przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Projekty inwestycyjne wybierane i nadzorowane będą przez Ministerstwo Infrastruktury.

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zaś jednostką wspierającą jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu inwestycji będzie Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz Główny Inspektor Transportu Drogowego.

Populacja docelowa: zarządcy dróg, służb kontrolnych, właściciele i kierowcy pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym, inwestorzy publiczni i prywatni.

Koszt: 762 mln euro

— E2.2.2. Cyfryzacja transportu

Charakterystyka: Wdrożenie na ok. 520 km dróg krajowych usług ITS zapewniających przekazywanie i informacji uczestnikom ruchu, wdrożenie kompleksowego systemu zakupu biletów w kolejowym transporcie pasażerskim, zakup i instalację 150 urządzeń pokładowych ETCS, objęcie 103 kolejowych posterunków ruchu zdalnym sterowaniem z 40 centrów sterowania ruchem kolejowym, modernizację kolejowych urządzeń przejazdowych na 232 przejazdach, budowę i remont lokalnych centrów sterowania, zabudowę systemów SDIP.

Wdrażanie: Projekty inwestycyjne będą indywidualnie wskazywane w trybie indywidualnym, poza projektami związanymi z urządzeniami pokładowymi ETCS (forma konkursowa).

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Infrastruktury, zaś jednostką wspierającą jest Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu inwestycji będzie Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. oraz Polskie Koleje Państwowe S.A.

Populacja docelowa: zarządcy infrastruktury, przewoźnicy, społeczeństwo.

Koszt: 441 mln euro

IV. Konsultacje społeczne projektu KPO

Minister Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej Pan Tadeusz Kościński pismem znak: DSR-Xabc.500.7.2021.AK z dnia 19 lutego br. poinformował o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu KPO. Konsultacje trwały od 26 lutego br. do 2 kwietnia br. W okresie tym projekt KPO wraz z dedykowanym interaktywnym formularzem umożliwiającym zgłaszanie uwag do konkretnych części dokumentu były dostępne na stronie internetowej www.kpo.gov.pl. Każdy zainteresowany, bez względu na status, miał możliwość wypowiedzenia się nt. planowych założeń oraz rozwiązań ujętych w KPO.

Dodatkowo, w ramach prowadzonego procesu konsultacji odbyły się trzy **spotkania tematyczne**, podczas których przedstawione zostały poszczególne obszary wsparcia w KPO, zgodnie z poniższym harmonogramem:

- 2 marca br. - spotkanie dotyczące komponentów Zielona energia oraz Zrównoważona mobilność,
- 4 marca br. - spotkanie dotyczące komponentu Zdrowie,
- 9 marca br. - spotkanie dotyczące komponentów Odporna i konkurencyjna gospodarka oraz Transformacja cyfrowa.

W okresie od 22 do 30 marca br. odbywały się także **wysłuchania publiczne dla KPO**. Dzięki tej inicjatywie przedstawiciele rządu mogli usłyszeć opinie na temat projektu Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Idea wysłuchania odwołuje się do tzw. 7 zasad konsultacji publicznych, jakie zostały wypracowane wspólnie przez środowiska rządowe, obywatelskie i eksperckie w 2012 roku, takich jak transparentność, powszechność, przewidywalność, zasada dobrej woli i poszanowanie interesu ogólnego. Pomysłodawcą i patronem tego przedsięwzięcia był Podkomitet do spraw Rozwoju Partnerstwa (jedno z ciał, w którym zasiadają przedstawiciele zarówno rządu, samorządu, partnerów społecznych i gospodarczych, a także reprezentanci społeczeństwa obywatelskiego). Wydarzenie przygotowały Fundacja Stocznia oraz Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych. Krąg uczestników przedmiotowych spotkań nie ograniczał się do organizacji społecznych - były one otwarte na wszystkie sektory (w tym samorząd, partnerów społecznych i gospodarczych) i ogólnie każdą instytucję i osobę prywatną, która chciała w nich uczestniczyć, jako widz lub mówca.

Łącznie zorganizowano 5 wysłuchań publicznych:

- 22 marca br. - Odporność i konkurencyjność gospodarki,
- 23 marca br. - Transformacja cyfrowa,
- 24 marca br. - Efektywność, jakość i dostępność systemu zdrowia,
- 29 marca br. - Zielona energia i zmniejszenie energochłonności,
- 30 marca br. - Zielona, inteligentna mobilność.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi dotychczas przez MFIPR komentarze do projektu KPO przesłali przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, partnerzy społeczni i gospodarczy, jak również osoby prywatne.

W chwili obecnej MFiPR informuje², iż zostały już podjęte pierwsze decyzje o zmianach w KPO. Dotyczą one nw. kwestii:

- organizacje społeczne będą uwzględnione w KPO, jako beneficjenci, ale również w procesie wdrażania i monitorowania środków KPO,
- wprowadzone zostaną działania dedykowane osobom z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunom,
- zwiększona zostanie pula środków dedykowanych przedsiębiorczości, w tym na rozszerzenie działalności,
- zwiększona zostanie pula dla wszystkich miast w części dedykowanej "Zielonym i odpornym miastom" oraz rozszerzona o duże miasta (wcześniej wsparcie obejmowało tylko miasta średnie i małe),
- zwiększone zostaną środki na zeroemisyjny transport w miastach, co umożliwi nie tylko inwestycje w tabor autobusowy, ale również szynowy np. tramwaje.

W związku z procesem konsultacji społecznych projekt KPO w województwie został poddany analizie przez członków oraz obserwatorów Zespołu do spraw Krajowego Planu Odbudowy, oraz Biuro Nadzoru Właścicielskiego i Analiz Ekonomicznych, Kancelarię Sejmiku, Podkarpackie Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie. Ponadto w okresie od 12 do 19 marca br. uwagi przedstawiali wnioskodawcy projektów zgłoszonych do KPO przez Zarząd Województwa.

Informacja o konsultacjach społecznych projektu KPO została przekazana również Radnym Sejmiku WP za pośrednictwem Kancelarii Sejmiku. Radni mogli zgłaszać swoje uwagi za pośrednictwem Departamentu Rozwoju Regionalnego lub bezpośrednio poprzez stronę Ministerstwa.

V. Projekty województwa podkarpackiego – wstępna identyfikacja w projekcie KPO

W oparciu analizę projektu KPO, wnioski z dyskusji podczas posiedzeń Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniach 2, 11, 18 marca br., a także interpretacji, komentarzy i uwag uzyskanych od członków Zespołu ds. KPO oraz wnioskodawców projektów zgłoszonych przez województwo do KPO, Departament Rozwoju Regionalnego podjął próbę identyfikacji projektów województwa w zapisach KPO, a także oceny możliwości ich realizacji. Jednocześnie, należy podkreślić, iż przedstawione oceny możliwości realizacji projektów zgłoszonych przez województwo podkarpackie mają charakter wyłącznie informacyjny dla wewnętrznych procesów decyzyjnych, ukazujący obszary wymagające dodatkowego lobbowania i wparcia w dalszych procesach negocjacyjnych i decyzyjnych.

Z uwagi iż, zapisy przedstawionego w konsultacjach społecznych projektu KPO są sformułowane z różnym poziomem szczegółowości i mają charakter nieostateczny, podjęta próba weryfikacji zakresu inwestycji pod kątem projektów zgłaszanych przez województwo a także regionalnych potrzeb społecznych i gospodarczych jest ograniczona i stanowi informację sygnałną, zgodnie z załącznikiem nr 2. Ostateczne rozstrzygnięcia nt. możliwości finansowania projektów województwa podkarpackiego ze środków KPO będą możliwe dopiero w momencie ukazania się jego finalnej, zatwierdzonej przez Komisję Europejską wersji.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowy-plan-odbudowy-podsumowanie-konsultacji>.

W wyniku analizy projekty KPO, przekazanego do konsultacji społecznych można przekazać, że:

- Potencjalną zgodność z wskazanymi w projekcie KPO Inwestycjami, po uwzględnieniu zgłoszonych do nich uwag, wykazuje 18 projektów województwa podkarpackiego (ogólny koszt projektów: 6 528 174 000,00 zł):

1. *Modernizacja budynku Krystyna - utworzenie Centrum Rehabilitacji Geriatrycznej* (1149-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 17 000 000,00 zł;**
2. *Poprawa dostępności do opieki nad osobami 65 + - Dom Seniora* (1150-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 20 000 000,00 zł;**
3. *Kompleksowa stacjonarna opieka nad seniorem- Dom „Złota Jesień”* (1151-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 19 500 000,00 zł;**
4. *Instalacja odzysku energii z frakcji energetycznej odpadów (RDF, pre-RDF) w Stalowej Woli* (1450-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 300 000 000,00 zł;**
5. *Rozszerzenie działalności Podkarpackiego Centrum Zdrowia Dziecka wraz z rozbudową Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie* (1172-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 360 000 000,00 zł;**
6. *Podkarpackie Centrum Badawczo-Rozwojowe Balneologii w Stanach* (1488-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 220 000 000,00 zł;**
7. *Zakup niskoemisyjnego taboru kolejowego do wykonywania przewozów pasażerskich na terenie Województwa Podkarpackiego* (1160-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 410 000 000,00 zł;**
8. *Utworzenie Bieszczadzkiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego – nowego inkubatora rozwoju regionu* (1144-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 80 000 000,00 zł;**
9. *Podkarpacka Galeria Słowa i Obrazu* (1176-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 130 000 000,00 zł;**
10. *Poprawa jakości powietrza poprzez głęboką termomodernizację budynków mieszkalnych jednorodzinnych z wymianą źródła ciepła oraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii* (1170-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 961 674 000,00 zł;**
11. *Rewitalizacja linii kolejowej I-108 Stróże – Krościenko* (1161-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 1 000 000 000,00 zł;**
12. *Rewitalizacja linii kolejowej nr 107 Nowy Zagórz – Łupków* (1163-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 600 000 000,00 zł;**
13. *Rewitalizacja linii kolejowej nr 79 Padew – Wola Baranowska* (1164-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 100 000 000,00 zł;**
14. *Budowa nowej linii kolejowej nr 166 Dębica – Jasło* (1162-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 1 500 000 000,00 zł;**
15. *Kompleksowa przebudowa dojazdów do terminali przeładunkowych w rejonie przejścia granicznego Medyka – Mościska na liniach nr 120, 123, 613, 614 wraz z modernizacją linii kolejowej nr 92* (1165-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 210 000 000,00 zł;**
16. *Budowa łącznicy kolejowej Jedlicze-Szebnie* (1441-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 150 000 000,00 zł;**
17. *Modernizacja linii kolejowej I-101 Munina Werchrata* (1487-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 400 000 000,00 zł;**
18. *Doprowadzenie infrastruktury kolejowej do terenów inwestycyjnych zlokalizowanych przy wschodniej obwodnicy miasta Przemyśla* (1485-podkarpackie) - **ogólny koszt projektu: 50 000 000,00 zł;**

- Częściowo w Inwestycje wskazane w projekcie KPO wpisuje się 9 projektów województwa podkarpackiego (ogólny koszt projektów: 448 511 800,00 zł):

1. *Bieszczadzkie Centrum Zdrowia – restrukturyzacja i modernizacja SP ZOZ w Ustrzykach Dolnych, jako odpowiedź na potrzeby zdrowotne i uwarunkowania ekonomiczne oraz konieczność integracji systemu usług medycznych na poziomie regionalnym (ponadpowiatowym) (1143-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 28 400 000,00 zł;*
2. *Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Technologii Lotniczych i Kosmicznych Politechniki Rzeszowskiej (1614-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 144 000 000,00 zł;*
3. *Podkarpackie szkoły - poprawa jakości, skuteczności i dostępności edukacji w zmieniających się warunkach (1167-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 14 611 800,00 zł;*
4. *Dobre Wsparcie – rozwój usług teleopieki w środowisku lokalnym (1173-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 8 000 000,00 zł;*
5. *Zagospodarowanie głównego szlaku turystycznego od Kąt w Beskidzie Niskim do Wołosatego -Poprawa bezpieczeństwa w Bieszczadach (poprzez modernizację infrastruktury i zakup niezbędnego sprzętu dla potrzeb GOPR) (1437-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 100 000 000,00 zł;*
6. *Podkarpackie Centrum Nowoczesnych Technologii Medycznych (PCM) (1175-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 40 000 000,00 zł;*
7. *Wprowadzenie innowacyjnych metod leczenia schorzeń narządów ruchu, neurologicznych i chorób rzadkich (1152-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 20 000 000,00 zł;*
8. *Budynek Zespołu Naukowo - Dydaktycznych Laboratoriów Modernizacji i Eksploatacji Budynków Użyteczności Publicznej w warunkach Pandemii Wirusowych i Bakteryjnych Politechniki Rzeszowskiej (1617-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 87 000 000,00 zł;*
9. *Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz wzmocnienie zmiany w kierunku tzw. zielonej gospodarki na terenie Województwa Podkarpackiego zrealizowane poprzez wymianę infrastruktury transportowej w Porcie Lotniczym „Rzeszów – Jasionka” Sp. z o.o. (1147-podkarpackie) - ogólny koszt projektu: 6 500 000,00 zł;*

VI. Uwagi zgłoszone przez województwo podkarpackie do projektu KPO

Mając na uwadze kluczowy charakter Krajowego Planu Odbudowy dla wzmocnienia potencjału wzrostu oraz odporności gospodarki regionalnej, Zarząd Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr 266/5277/21 z dnia 1 kwietnia 2021 r. przekazał uwagi do projektu KPO. Uchwała przedstawia poza uwagami województwa również opinie środowisk społecznych i gospodarczych zaangażowanych w proces zarówno konsultacji, jak i identyfikacji strategicznych dla regionu projektów.

Departament Rozwoju Regionalnego realizując zapisy przedmiotowej Uchwały w dniu 1 kwietnia (poprzez interaktywny formularz na stronie www.kpo.gov.pl), a kolejno 2 kwietnia br. pismem znak RR-I.043.116.2021.JS do Pana Ministra Tadeusza Kościńskiego przekazał przyjęte uwagi.

Załącznik do ww. Uchwały zawiera 21 uwag ogólnych oraz 71 uwag szczegółowych zawierających odniesienia do Komponentów projektu KPO.

Uwagi dotyczą w szczególności:

1. Uwzględnienia w inwestycjach przedstawionych w projekcie Krajowego Planu Odbudowy rozwoju infrastruktury dróg wojewódzkich, która została przedstawiona w wiązce projektów opracowanej przez województwo podkarpackie pn. *Rozwój infrastruktury dróg wojewódzkich w celu wzmocnienia potencjału gospodarczego, poprawy spójności komunikacyjnej, bezpieczeństwa drogowego i zdrowotnego oraz dostępności regionów, ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko, a także zwiększania równości szans.*

Uzasadnienie: Samorządy regionalne wskazują, iż jednym z istotnych elementów warunkującym rozwój gospodarczy jest dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna, która determinuje rozwój działalności gospodarczej, przyciąganie inwestorów, rozwój stref przemysłowych a także wzrost przedsiębiorczości i zwiększenie szans rozwojowych obszarów, w tym turystycznych. O znaczeniu tego rodzaju inwestycji dla dalszego rozwoju regionów świadczy ilość zgłoszonych do wiązki projektów drogowych - 165. Wiazka koordynowana przez województwo podkarpackie ma charakter kompleksowego programu i zgodna jest zarówno z celami KPO, jak i Matrycą. Przedsięwzięcia ujęte w wiązce są komplementarne także z europejskimi i krajowymi dokumentami strategicznymi tj. Agendą na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030 i Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), europejskimi i krajowymi strategiami branżowymi z zakresu rozwoju regionalnego, transportu i klimatu oraz strategiami wojewódzkimi, jak również zawierają elementy zielonej i cyfrowej transformacji.

Ponadto dniu 7 stycznia br., zgodnie z stanowiskiem Zarządu Województwa Podkarpackiego wystąpiono do Pana Ministra Tadeusza Kościńskiego pismem znak: RR-I.043.6.2021.EKL z prośbą o włączenie jako komponentu do KPO przygotowanego przez województwo podkarpackie ww. projektu.

2. Uwzględnienia w inwestycjach przedstawionych w projekcie KPO rozwoju infrastruktury portów lotniczych.

Uzasadnienie: Sektor lotniczy jako jeden z najbardziej dotkniętych skutkami pandemii COVID-19 wymaga wsparcia w zakresie inwestycji przekładających się na ograniczanie jednostkowych kosztów transportu, poprawę bezpieczeństwa, jakości usług transportowych w przewozie towarów i pasażerów, dostępności transportowej w wymiarze europejskim, krajowym i lokalnym, a także ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z tego sektora. W zakresie transportu lotniczego, w celu zwiększenia efektywności i rentowności portów lotniczych powinny być wspierane działania związane z inwestycjami w części lotniczej (airside) portów lotniczych, poprawą bezpieczeństwa, infrastrukturą komunikacji nawigacyjnej i dozoru, systemami zarządzania ruchem lotniczym oraz ochroną środowiska (w tym OZE).

3. Uwzględnienia inwestycji dotyczących integracji układów komunikacyjnych poprzez budowę zjazdów z autostrad i dróg ekspresowych wraz z połączeniem z drogami wojewódzkimi w celu rozwoju systemu transportu przyjaznego dla środowiska.

Inwestycje mające na celu rozwój zrównoważonej sieci dróg wojewódzkich poprzez integrację układów komunikacyjnych z systemem krajowym i międzynarodowym, zdecydowanie zmniejszą presję transportu na środowisko naturalne, poprzez skrócenie i większą elastyczność trasy przejazdu. Integracja układów komunikacyjnych pozwoli na zapewnienie płynności ruchu oraz wzrostu bezpieczeństwa, a finalnie przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Inwestycje wpłyną na dynamizowanie procesów rozwoju, a także umożliwią przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym w przyszłości. Budowa łączników z siecią autostrad i dróg ekspresowych zapewni dostępność do stref przemysłowych, przedsiębiorstw produkcyjnych czy wydobywczych, generujących duży ruch ciężarowy, bez konieczności długiego przejazdu przez tereny zurbanizowane czy chronione – w przypadku transportu drzewnego. Zakres inwestycji realizuje jeden z kluczowych elementów Europejskiego Zielonego Ładu, jak również zasadę „do no harm”.

4. Wprowadzenie inwestycji umożliwiających realizację projektów budowy i rozbudowy infrastruktury obwodnic na drogach wojewódzkich oraz dróg wojewódzkich budowanych po nowych śladach.

Budowa obwodnic na drogach wojewódzkich oraz dróg wojewódzkich budowanych po nowym śladzie są inwestycjami, które wpłyną przede wszystkim na redukcję emisji i zmniejszenie kongestii, jak również na skrócenie czasu przejazdu oraz bezpieczeństwo ruchu osoboworowerowego. Nastąpi tym samym redukcja kosztów społecznych i wydatków związanych z negatywnymi skutkami transportu. Projekty infrastrukturalne w tym obszarze pozwolą na eliminację wąskich gardeł, zredukowanie ryzyka powstawania korków i zwiększenia płynności jazdy. Korzystna zmiana będzie także zauważalna w poprawie czystości powietrza na terenach zamieszkałych co bezpośrednio przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego, a w konsekwencji poprawy stanu zdrowia mieszkańców.

5. Bezpieczeństwa transportu.

Uzasadnienie: Sformułowana przez województwo podkarpackie uwaga dotyczyła potrzeby wprowadzenia do KPO zapisów umożliwiających inwestycje nie tylko na drogach krajowych ale również na drogach wojewódzkich, w tym zlokalizowanych w miastach wojewódzkich i zarządzanych przez Prezydentów tych miast, w tym obwodnicach poprzez tryb konkursowy. Rekomendowano również umożliwienie realizacji projektów dotyczących inwestycji obejmujących poprawę stanu technicznego dróg wojewódzkich również poza siecią TEN-T, w szczególności zastosowanie punktowych rozwiązań zabezpieczenia uczestników ruchu brd, eliminację miejsc niebezpiecznych, odcinkową poprawę parametrów technicznych. Podkreślono również, kluczowe znaczenie dalszego rozwoju infrastruktury dróg krajowych, która dzięki integracji z układem dróg wojewódzkich pozwolą na stworzenie efektywnego systemu transportu.

6. Rozwoju technologii wodorowych i paliw alternatywnych.

Uzasadnienie: Województwo podkarpackie w ramach planowanego w projekcie KPO wparcia wnioskowało o rozszerzenie katalogu beneficjentów o uczelnie wyższe, porty lotnicze, przedsiębiorstwa. Propozycja wprowadzenia zapisów ma na celu umożliwienie aplikowania o środki w ramach KPO dla szerszego grona podmiotów potencjalnie zainteresowanych rozwojem technologii wodorowych i paliw alternatywnych. Dynamicznie rozwijającym się obszarem zainteresowane są bowiem zarówno uczelnie wyższe prowadzące badania naukowe, jak również porty lotnicze, chcące wykorzystywać technologie wodorowe.

7. Rozwoju i modernizacji infrastruktury podmiotów leczniczych.

Uzasadnienie: Jako projekt kluczowy do KPO województwo podkarpackie zgłosiło projekt zakładający rozszerzenie działalności Podkarpackiego Centrum Zdrowia Dziecka oraz budowę Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie. Wprowadzona przez województwo podkarpackie uwaga dotyczyła ujęcia w inwestycji nowego typu operacji obejmującego rozbudowę i rozwój lub budowę nowej infrastruktury umożliwiającej zwiększenie bazy klinicznej wykorzystywanej w dydaktyce. Ta uwaga jest kluczowa gdyż KPO powinno dać możliwość rozbudowy i rozwoju lub budowy nowej infrastruktury nowej bazy klinicznej, w szczególności w regionach rozwijających dopiero system klinik dla dydaktyki medycznej. Ponadto Województwo wskazało, iż podstawowym kryterium doboru projektów w tym obszarze powinny być przede wszystkim potrzeby regionalne, w szczególności wsparcie dla ośrodków peryferyjnych. Wpisanie się w regionalną mapę potrzeb pozwoli bowiem uzyskać właściwy poziom zabezpieczenia zdrowotnego i epidemicznego mieszkańców.

8. Demarkacji Celu D1 z innymi źródłami finansowania - w celu umożliwienia Budowy Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego oraz wsparcia dla leczenia sanatoryjnego.

Uzasadnienie: W Demarkacji Celu D1 z innymi źródłami finansowania wskazano, iż "W KPO wsparcie będzie kierowane do podmiotów leczniczych udzielających głównie świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego". Z uwagi, iż ten zapis może ograniczyć wsparcie dla podmiotów uzdrowiskowych należy go rozszerzyć również o leczenie sanatoryjne.

9. Rozszerzenia zakresu wykorzystania nowoczesnych technologii i dalszy rozwój e-zdrowia.
Uzasadnienie: Województwo podkarpackie wskazało na potrzebę rozszerzenia zaplanowanego w projekcie KPO zakresu inwestycji o aspekty teleopieki, a także populacji docelowej o podmioty badawcze, uczelnie wyższe, studentów, a także JST w tym samorządy województw. System powinien obejmować usługi związane z udzieleniem teleporad jak również wezwaniem pomocy w sytuacji nagłego zdarzenia zagrażającego zdrowiu i życiu. Niebezpośrednie usługi opiekuńcze stwarzałyby również możliwość zaoszczędzenia sprzętu i środków ochrony osobistej.

10. Wprowadzenia zapisów dotyczących rozwoju infrastruktury sportowej.

Uzasadnienie: Mając na uwadze wpływ pandemii COVID-19 na kondycję fizyczną i zdrowotną społeczeństwa, jak również aspekty dotyczące wzmacniania odporności społeczeństwa, zdaniem województwa za niezbędne należy uznać wprowadzenie do KPO zapisów umożliwiających wsparcie inwestycji dotyczących rozwoju infrastruktury sportowej.

11. Wprowadzenia zapisów dotyczących rozwoju kultury

Uzasadnienie: Z uwagi na bardzo ograniczone nawiązanie do sektora kultury, który również bardzo ucierpiał na skutek obostrzeń wprowadzonych w okresie pandemii, za niezbędne zdaniem województwa jest kompleksowe wsparcie dla instytucji kultury, która odgrywa ogromną rolę we wzmocnieniu kapitału społecznego na każdym z poziomów zarządzania rozwojem, w tym regionalnym.

12. Uwzględnienia w zapisach KPO wsparcia dla inicjatyw ukierunkowanych na tworzenie zbiorników retencyjnych oraz programu dużej retencji, w tym budowy wielofunkcyjnego zbiornika Kąty Myscowa w powiecie jasielskim, realizującego równoległe cele związane z: zapewnieniem wody pitnej dla mieszkańców, ograniczeniem ryzyka powodziowego na znacznym obszarze województwa podkarpackiego, umożliwieniem produkcji energii elektrycznej.

Zbiorniki retencyjne to kluczowe inwestycje w zakresie niwelowania skutków zmian klimatycznych przejawiających się deficytem wody i występowaniem powodzi spowodowanych gwałtownymi opadami. Wobec nasilających się zmian klimatu, zbiorniki retencyjne pozwalają zapewnić właściwą ilość wody niezbędną dla celów bytowych, gospodarki i środowiska oraz pozytywnie wpływają na poprawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego. Ponadto zbiorniki retencyjne mogą być wykorzystywane turystycznie, a tym samym przyczyniać się do rozwoju gospodarczego danego regionu. Kluczową inwestycją w tym obszarze dla województwa podkarpackiego jest budowa zbiornika Kąty-Myscowa, której stopień przygotowania umożliwia realizację zasadniczej fazy do 2026 r.

13. Wprowadzenia do KPO reform, działań i inwestycji z zakresu spójnej infrastruktury rowerowej o znaczeniu krajowym i regionalnym.

Uzasadnienie: W Komunikacie Komisji Europejskiej z dnia 27 maja 2020 r. podróżowanie i turystyka zostały wskazane jako jedne z obszarów najbardziej dotkniętych kryzysem spowodowanym pandemią COVID-19. Sojusz European Turism Manifesto zrzeszający ponad 60 europejskich organizacji publicznych i prywatnych, zajmujących się turystyką w Europie, w lutym 2021 r. opracował dokument pn. „CALL FOR ACTION: ACCELERATE SOCIAL AND ECONOMIC RECOVERY BY INVESTING IN SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT”, w którym zwraca uwagę na znaczenie reform i inwestycji w zrównoważoną turystykę w odbudowie gospodarki i relacji społecznych po kryzysie spowodowanym COVID-19. W dokumencie wskazuje się również szereg państw członkowskich, które w swoich projektach Planów Naprawy Instrumentu Odbudowy i Odporności szczególnie wspomniały o inwestycjach związanych z turystyką. Mając na uwadze powyższe, Sojusz wezwał wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia tego samego podejścia: usługi turystyczne oraz związana z nimi infrastruktura mają kluczowe znaczenie dla długoterminowych perspektyw gospodarczych każdego kraju.

14. Ujęcia w KPO wsparcia dla sektora turystyki.

Zapisy diagnozy projektu KPO wskazują, że „W wymiarze przestrzennym nastąpiła wyraźna kumulacja negatywnych zjawisk w niektórych regionach kraju, w tym w regionach zależnych od turystyki, czy obszarach o słabej jakości i dostępności usług (niektóre obszary wiejskie i małe miasta). (...) Dodatkowo różna presja pandemii na poszczególne sektory przełożyła się na zróżnicowany wpływ na gospodarki regionalne i lokalne – w zależności od ich indywidualnych cech. Obszary uwarunkowane przyrodniczo (np. uzdrowiska) lub o niezdywersyfikowanym profilu gospodarczym (np. obszary wiejskie, zależne od turystyki) wymagają szczególnej uwagi ze względu na występujące na nich silnie uwarunkowania związane z ich potencjałem endogenicznym. W konsekwencji istnieje realne ryzyko pogłębiania się utrwalonych nierówności na tych obszarach, zwiększając wyzwania w zakresie odporności na wstrząsy zewnętrzne jeżeli nie zostaną stworzone warunki i instrumenty umożliwiające konsekwentną odbudowę lokalnych gospodarek po kryzysie i zmianę sposobu świadczenia wybranych usług publicznych, w taki sposób aby w jak największym stopniu zrealizować cele związane ze spójnością terytorialną kraju”.

Wobec tak zdiagnozowanego problemu i określonych w KPO wyzwań województwo podkarpackie zaproponowało rozszerzenie zaproponowanego w projekcie dokumentu wsparcia dla turystyki o działania na rzecz promocji rozwoju firm turystycznych (w tym na arenie międzynarodowej), wsparcie inicjatyw umożliwiających rozwój infrastruktury kongresowej oraz pozyskiwanie i realizację przedsięwzięć biznesowych, a także w zakresie budowy/rozbudowy infrastruktury turystycznej (np. szlaki turystyczne, wsparcie jednostek Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego), w tym rozwoju turystyki wodnej i rowerowej. Podkreślić należy, iż przedstawiciele województwa bardzo aktywnie działali na rzecz ujęcia tego obszaru w KPO podkreślając, że realizacja kluczowych inwestycji w tym obszarze jest niezbędna z uwagi na wprowadzone na skutek pandemii obostrzenia oraz konieczność utrzymania dystansu społecznego, które spowodowały wyraźną zmianę modelu i formy podejmowanych aktywności turystycznych, a także straty finansowe w gospodarce regionalnej. Odbudowa branży turystycznej w regionach, w szczególności tych których rozwój opiera się w znacznej mierze na potencjale turystycznym, będzie możliwa jedynie dzięki kompleksowemu wsparciu tego sektora. Pozwoli to na wzmocnienie potencjału inwestycyjnego regionów oraz rozwój firm turystycznych. Odzwierciedleniem potrzeby wsparcia sektora turystyki w regionie jest ilość projektów zgłoszonych przez województwo podkarpackie do KPO.

15. Ujęcia w KPO usług wsparcia dla przedsiębiorców działających w środowisku turystycznym poprzez:

1. udzielenie wsparcia na rzecz promocji rozwoju firm turystycznych poprzez promocję przedsiębiorstw z tego sektora na arenie międzynarodowej,
2. wsparcie inicjatyw umożliwiających rozwój infrastruktury kongresowej oraz pozyskiwanie i realizację przedsięwzięć biznesowych z zakresu przemysłu spotkań i MICE (konferencje, kongresy, eventy, spotkania o charakterze międzynarodowym) wraz z promocją regionów jako miejsc przyjaznych dla podejmowania innowacyjnych projektów oraz nawiązywania wartościowych kontraktów handlowych,
3. wsparcie aktywności w zakresie budowy/rozbudowy infrastruktury turystycznej co pozwoliłoby na wzmocnienie potencjału inwestycyjnego regionów oraz rozwój firm turystycznych.

W związku z pandemią zostały wprowadzone ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze usług turystycznych. Jednak pomimo wskazania, że sektor turystyczny jest jednym z najbardziej poszkodowanych w wyniku pandemii, nie zaproponowano w projekcie KPO wystarczających mechanizmów wsparcia dla sektora turystycznego w Polsce.

16. Utworzenia dedykowanej inwestycji w komponencie A „Odporność i konkurencyjność gospodarki” pn. „Satelitarny system obserwacji Ziemi”.

Ujęcie kosmonautyki, technologii kosmicznych oraz rozpowszechnianie wykorzystania technik satelitarnych do wspierania systemów przyjaznych dla środowiska i klimatu jest istotnym elementem w procesie wzmocnienia odporności i zwiększania poziomu innowacyjności

gospodarki. Projektowana na etapie prac grup roboczych KPO wiązka nakierowana była by na rozwój sektora kosmonautyki poprzez stymulację rozwoju gospodarki w obszarze IT, technik mapowania, obrazowania obszaru ziemskiego i monitoringu klimatu i środowiska, a także miała przyczyniać się do rozwoju Polskiego Klastra Kosmicznego. Jej beneficjentami miały być jednostki samorządowe oraz jednostki administracji państwowej i agendy im podległe. Wsparcie tego obszaru pozwoliłoby na zaangażowanie podmiotów z terenu województwa.

17. KPO w przedstawionych inwestycjach powinien uwzględniać projekty samorządowe, jak również samorządy regionalne i lokalne powinny być włączone w realizację przedstawionych inwestycji.

Mając na uwadze, iż samorząd województwa jest odpowiedzialny za kreowanie warunków dynamizowania procesów rozwoju społeczno – gospodarczych, w obliczu ich zakłóceń spowodowanych pandemią Covid-19 oczekujemy, iż przedstawione w Krajowym Planie Odbudowy inwestycje i reformy będą podstawą realizacji działań odpowiadających na obecne wyzwania rozwojowe, a tym samym wzmocnią procesy odnowy i budowania odporności. Dlatego też samorządy województw, jak również samorządy lokalne i interesariusze rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oczekują, iż w pierwszej kolejności zostaną zrealizowane te projekty.

18. W ramach projektowanych inwestycji oraz przewidzianych działań nie wskazano odniesienia terytorialnego.

W wielu inwestycjach wskazano liczbę planowanych do wsparcia podmiotów np. 1350 przedsiębiorstw w ramach inwestycji A1.1.1, 2350 gmin w ramach inwestycji A1.1.5 bądź określono długość linii kolejowych – 530 km na których przewiduje się prowadzenie prac (E2.1.1) czy 70 km drogowych obejść miejscowości (E2.2.1). Jednakże w zapisach dla poszczególnych inwestycji nie przedstawiono odniesienia terytorialnego do projektowanych działań, które jest istotne dla przygotowywania ewentualnych dokumentów aplikacyjnych jak również programowania regionalnych programów operacyjnych.

19. Brak szczegółowych zapisów dotyczących systemu wdrażania dla poszczególnych inwestycji przedstawionych w projekcie KPO. W ostatecznej wersji dokumentu zapisy powinny wskazywać precyzyjne rozstrzygnięcia.

System wdrażania jest istotnym elementem warunkującym właściwe przygotowanie projektów które samorząd województwa jak również inni interesariusze będą przygotowywać pod kątem aplikacji do Krajowego Planu Odbudowy.

20. Brak wskazania możliwości łączenia inwestycji w ramach Komponentu.

Umożliwienie łączenia inwestycji pozwoli na realizację kompleksowego projektu, zawierającego elementy wskazane do wsparcia w różnych inwestycjach. Właściwe przygotowanie projektów uwarunkowane jest uzupełnieniem zapisów w tym zakresie oraz wskazaniem instytucji wiodącej w przypadku realizacji takiego charakteru projektu.

21. Różny poziom szczegółowości zapisów dokumentu.

Zapisy są sformułowane z różnym poziomem szczegółowości od bardzo ogólnych opisów inwestycji np. A1.1.2 do bardzo szczegółowych np. B3.1.3. Różne formy zapisów powodują, iż dokument wydaje się niespójny i utrudnia weryfikację zakresu inwestycji pod kątem projektów zgłaszanych przez regiony a także regionalnych potrzeb społecznych i gospodarczych. Ponadto ogranicza możliwości decydowania o kształcie interwencji które ewentualnie mogłyby być podejmowane przez samorządy województw i innych interesariuszy KPO.

22. Zróżnicowany zakres populacji docelowej w inwestycjach.

Weryfikacja populacji docelowych wskazuje, iż w katalogu zostali przedstawieni zarówno beneficjenci jak i odbiorcy wsparcia. Ponadto populacja docelowa przedstawiana jest w niektórych inwestycjach w postaci podmiotów np. MŚP, jst, instytucje badawcze itp., a w niektórych jako grupy społeczne np. osoby kształcące się zawodowo, studenci itp. Jak również w niektórych populacjach docelowych katalog ma charakter mieszany. Stąd też dla

zachowania spójności i czytelności zapisów grupa docelowa powinna zawierać wyłącznie odbiorców wsparcia a potencjalni beneficjenci powinni być przedstawieni w oddzielnym katalogu.

Po rozpatrzeniu uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych projekt KPO zostanie przekazany Radzie Ministrów. Do końca kwietnia 2021 roku Polska ma czas na przekazanie KPO do Komisji Europejskiej, która z kolei ma dwa miesiące na przedstawienie opinii i decyzji co do jego akceptacji.